Nagy-Kanizsa. Harmadik évfolyam. 13. szám 1864. május

Zala-Somogyi Közlöny.

Ismeretterjesztő lap

a

szépirodalom, kereskedelem, ipar, gazdászat, tudomány és müvészet köréből.

Megjelen e lap legalább egy iven julius hó 1-töl kezdve minden hó 1-én 10-én és 20-án. — Előfizetési ár postán szétküldéssel és helyben házhoz hordva egész évre 5 frt.; félévre 3 frt. Negyed évre 1 frt 70 kr — Minden előfizető a tulajdonos kölcsön könyvtárát az eddigi fenntálló feltételek mellett fél áron használhatja. — Nyilttér egy Petit sorért 10 kr. — Hirdetések négy hasábos Petit sorért 1-ör 7 kr., 2-or 6 kr. és minden további beiktatásért 5 kr. s bélyegdijért 30 kr. fizetendő. A beiktatási dij s a lap kezelését illető minden tárgy a kiadó hivatalhoz Nagy-Kanizsára; a lap szellemi tartalmát illető közlemények pedig, ugy minden levelek bérmentve a szerkesztőséghez küldendők Kaposvárra.

„Nevelni a népet oktatással, intéssel, czélszerű törvényekkel: ez a legnemesebb feladás; mert kifejti a nemzet erejét; virágzásra emeli a hazát, biztosítja törvényeink szentségét, s az embereket jobbakká, s boldogabbakká teszi.“

(Deák Ferencz.)

Ez azon magasztos ige, mely a nagy-kanizsai izraelita község tanács termében már 1855-ik évi martius hó 8-án tartott ülésében a zsengo kisdedek okszerü nevelése és védelme ügyében testté vált, mert czélszerűnek látta, hogy a véletlenségnek alávetett kisdedeket testben és lélekben egyaránt neveljo és védjo; ugy vélekedvén, mint egykori koszorus költönk Berzsenyi ugy mond: „minden országnak támasza, talpkövo a tiszta erkölcs, mely ha megvész, Róma lodül s rabigába görbed“ melynek legsikeresb eszközo ismét csak a nevelés.

Lássuk tehát, mint fejlödik a kanizsai zsidó anyagilag és szellemileg az alatt, még mi katholikusok csendes álmokban szunnyadozunk.

1855-ik évi május hó elején Wettendorfer urnak, mint hitközség akkori elnöke vezényleto alatt, dicséretre méltó buzgalmat fejtett ki az egész választmány egy kisdedovóintézetnek létrehozatalában ugy, hogy a mai nap kedvesen élvezi is ennek jótékonyságát az összes 2000 lélekből álló izraelita közönség.

Egyesek adakoztak, s igy 9000 p. frtot hoztak össze az iskola épületnek e czélra forditandó megnagyobbithatására. Az egyébb költségeket a községi pénztár fedezte, pedig önálló alapitvánnyal nem birt s nem is bir.

Az intézet jövedelme a kisdedek által befizetendő 70 kr havi dijakból és egyébb apróbb adakozásokból áll, mert nem hal meg egy zsidó is anélkül, hogy tehetsége szerint csak 10 uj krajczárt is ne hagyományozni ezen és más hasonló jótékony intézetek, egyletek segélyezésére.

Az épület, a gyümölcsfákkal beültetett s deszkával körülkerített udvara — tóros anynyira, — hogy nyáron a gyümölcsfák árnyai alatt tanulnak és mulatnak. A kertnek felo a gyermekek játszóhelye, van ebben egy ponyva sátor, mely alatt a kisdedek nyug- és menhelyüket lelik. — Van ebben pad, asztal, mert szép napokban az idősbbek olvasásban itt oktattatnak, mig a kisebbek a dajka kiséretében a kert más részében szabadon mulatnak.

Az iskolában jól szerelt padok, iskolatáblák, számológép, betüszekrény, 150 kép és pedig 80 db. természetrajzi, 20 db. bibliai, 25 db. házi kézmü és gazdasági eszközökkel, és 25 db. La Fontaine és Gellért-féle mesékhez, a szokásos hébér és magyar betüzési táblák, 35 kötetből álló könyvtár, ozsonna állvány, szalmamatrácz, 10 öl hosszu vezérszalag, épületfácskák, koczkák, vesszőcskék, dob, fa ló, hinga, apró taliczkák s több effélék vannak.

Nyáron mintegy 100, — télen körülbelöl 60 gyermek látogatja az óvodát, 3 éven alul kevés van, több a fiu mint a lány, s mint mondám, havanként 70 krajczárnál többet egyike sem fizet, a szegény szülök gyermekei ingyen vetetnek föl, legyenek ezek bár minö nagy számmal.

Reggeli 9 óráig gyülnek össze, s még a tanóra bekövetkezik, egy dajka felügyelete alatt vannak. 9—10 óráig az öt éves figyermekek magyar olvasásban nyernek oktatást, félórai játszás után szemléltető oktatás és tanulságos versek begyakorlásában 1 1/2 órakor mosdatni, fésülni és öltöztetni kezdi ökot a dajka. Délután 2—3-ig a héberolvasás, az öt éves gyermekekkel, a rákövetkező mulattató játékok után felváltva danolás, biblia történetek, számolás, mesélés következik. A társalgási és tanitási nyelv kizárólag magyar.

Szombaton és péntekenn délután szünidö tartatik. Kisétálások is tartatnak ezentul.

Nagy figyelemmel kisértetnek e kisdedek, mennyiben az ovodát a szülökön kivül az iskolabizottmány tagjai is igen szorgalmatosan látogatják. A próbatételeken nagyszámu vendégek jelennek meg, kik mindenkor a legnagyobb megelégedéssel hagyják el a termet. Szép és tanulságos verseket, énekeket, szavallatokat hall az ember uton utfélen az alig mozogni tudó kisded zsidó gyermek ajkairól ugy, hogy a jobb érzésünek valóban öröm könyekre kell fakadnia, de meg is látszik ám rajtuk későbbi korukban is, hogy elevo koráni képeztetésben és jó nevelésben okszerü mivelésben részesültek, mert ök erősek; — mert ök virágoznak; mert ö elöttük a törvény szent; általán jók és boldogok, köztük az erkölcs rendithetlen erös talpkövön áll, azért ök Romát nem dulják, nem döntik halomra; igy rabigába sem görbednek.

Az intézet személyzete: egy nevelö és egy dajka A nevelö tanít, a dajka ápol. A nevelönek évi fizetése 500 o. frt, lakás az intézetben, a dajka 120 frt kap. A tanitó: Klein Móricz 31 éves családatya, 4 gyermekkel, képezett tanár.

Ovoda ezen kivül Nagy-Kanizsán nincs a 14000 lélek használatára!

TERSÁNCZKY.

A borfejtésröl.

(Vége.)

A fejtéshez szükségeltetö el és mikénti készitése nem e czikkem feladata, az minden boros gazda elött tudva van, hogy tiszta szagnélküli, jó hordót kell venni, még csak az uj hordokról akarok szóllani annyit:

Miután ezeknek használását sokan károsnak, és rosznak állitják; azért: hogy a bele fejtendö borok a barnás szin elsajátitásán kivül, még lugizt is kapnak. Minek távolitása végett:

Határozottan állithatom, hogy az uj hordóban szinte minden félelem nélkül fejtheti az elsö fejtéskor borát, ha azt e következö mód szerént készíti el: egy 10 akós hordóra forraltassék fel egy akó tiszta viz, és ebbe 18—24 lat konykösö, és mikor ez a legnagyobb forrásban van, öntessék a már hordón levö borvállun át a hordóba, mit azonnal leaknázunk és ekkor, két ember a hordó két végéhez áll, egyike a másikhoz szemközt fordulva. A 4 uj vastag fácskán a hordónak zöcskölését elkezdik, ugy mint ha azt tovább hajtani akarnák és mégis az egy helybeni forgatás alatt, az ellentétben álló megrántások által, a hordóban levö vizet az edény oldalához halljuk oda csapódni, mely locsocsanás hangot ad, ezen munkájokat, 3—4-szor a hordó körülforgatásával be végezik és ekkor a hordót fenékre állitván, a másikat veszik elö (ha van,) ennek nem létében más munkájokhoz látnak — és egy óra mulva

---

TÁRCZA.

Csurgó, Csurgó! boldog gyermekkorom
Emlékein röpül lelkem feléd.
Szívem mi most, s mivé lesz egykoron...
Érzelmeit széppé te érleléd.
E hazának lehet szebb vidéke,
A hol drágább minden egy kis emlék,
Visszavágyva éltem édenébe:
Én kedvesebb helyre hová mennék?

A csendes völgy patakja, virága,
S hol végződött az ég — a kék hegyek...
Egy parányi, de tündérvilágba
Varázsolják vissza még lelkemet.
A szentegyház, kis veres tornyával
Mi volt az én iskolám, templomom;
Ugy csillámlik a mult ködén által
Mintha nézném, egy tündérfátyolon...

Pályatársim, kik most szerteszélyel
Tán szerencse, vagy bánat közt élnek:
A barátság rózsakötelével
Nem ismerék még e különbséget.
Mindenkinek meg volt saját vágya:
De egy szent czél ugy egyesité mind,
Hogy egykor majd a haza javára
Áldozzuk fel legszebb érzelmeink.

Ezt a vágyat, a sziv e szent tüzét,
A tudomány, s vallás fölkentjei.
Kik e vég czélt lelkünk elé tüzék:
Oly jól tudák lángra éleszteni.
Nem veték-e sziklára a magot,
Mit még ekkor lágy szivbe hintének?
Mutassák meg a kicsinyek s nagyok
Mint felelnek meg e szép reménynek.

Áll a halom, áll még ez intézet;
Sötét falán ragyogó betükkel,
Ki hive volt, mig élt nemzetének,
S eget kérni, a szivből is kikel.
Itt ragyog még Festetich György neve
A sok közül e kegyelt emléken:
E falaktól a ki bucsut véve
Most a hála oltárához lépjen!

Áldozatra! kitöl a mint telik.
Sok kicsinyből lesz a nagy áldozat.
Ha áll: álljon az idök végeig
Ez intézet, hol ily név ragyoghat...
S falai közt most egy drága képnél,
Tartson ma szép ünnepet a hála.
Festetich György meghalt... de itt még él!
Hintsünk Szentgyörgyvirágot sírjára.

II.

Ki a porba lelket lehel:
Egy kincset ád a kebelnek.
Ha majd a sír mindent lenyel:
Ez emelje fel a lelket.
Ki e kincsesel indul utra:
Czélhoz ér, hol más elmerül.
Semmi le nem tántoritja,
Álljon, járjon bár egyedül.
Ily kincset birt, ki utat tört
Festetich György.

Ez égi kincs a — szeretet!
Mi átkarol szépet nagyot.
S ott, hol már besötétedett,
Legfényesebb lánggal ragyog.
Világosság fent és alant;
Járjon a szív, s ész karöltve;
Tegyen a kéz, zengjen a lant:
Ez jutalma, ez öröme...
Igy keresett, s talált gyönyört
Festetich György.

A tudomány, a müvészet,
Vezércsillag, égi fáklya.
Minden jónak, minden szépnek
Oltárát ez gyujtja lángra.

[illegible] az első munkát folytatják, bevégzése után a [illegible] fenékre állítva fel. Ezen munka 4 óráig tart, ekkor még néhányszor 3—4 óra elteltе után megmeghentörgetik és 24 óra után a fekete vizet belőle kieresztik, megjegyzendő, hogy a meleg vizből kifejlett gőzt a hordóból kiereszteni nem szabad.

Második napon a barnás fekete viz kiöntése után tiszta hideg vizzel kétszer lészen kiöblitendő, miután a már felforralt borseprő a hordóban betöltendő lészen és az eljárás éppen az marad mi első nap véghez vitetett, s szinte 24 óráig az edényben fog maradni.

Harmadik nap, a seprőt egy edénybe kiöntjük, és ezután hordónkat kiöblitjük, mig abból tiszta viz nem foly, ekkor a vizet leszivárogni hagyjuk, mi ha már megtörtént, veszünk egy fél messzely borszeszt, azt hordónkba töltjük és egy kis papir darabbal meggyujtva kiégetjük, ezen kiégetés által az edény fájának porusaiból kivétetik a cseranyag, mi az eczetedést sok esetben szokta előidézni.

A kiégetésnél figyelmeztetnem kell a müködőt arra, hogy a hordó fenekes oldalához ne álljon, mert ha rosz a munka, vagy törött fenék volna bennök; könnyen megtörténik azoknak kilökése vagy pattanása, mi testsérülést idézhet elő. Hanem mint a gyuladás zaját észre veszi, ekkor egy fél iv papirost tegyen az akna szájára, mit is a pintér széles késével tartson erősen rajta, és a levegő hozzá bocsájtását a körülményekhez képest végezze, minden esetre jó lesz, ha az első mütételnél a szoszból csak felét veszi, hogy a szokatlan zajhoz hozzá szokjék.

Az igy elkészitett uj hordóba lehet bort fejteni minden káros következés nélkül.

Sok borászunkat azon tapasztalatok is elidegeníték a gyakori fejtéstől, miáltal a leeresztés alkalmával a borok sok alkohol mennyiséget veszitenek el, de még mind e mellett a szabad levegő érintkezést is ártalmasnak lenni állitják, mert a kivont anyag (Extractivstoff) sötétesen festvén a borok szinét, veressel sárgává változtatják át — és a lefejtést csak oly boroknál tartják szükségesnek, melyek sok nyalka részekkel birnak, mik az elényülés (oxidation) által a levegőn változatlanul megmaradnak, habár azok lenyálkázva voltak is.

A már elmondott háromszori borfejtés után, a következendő fejtéseket meghatározni előre senkinek se lehet; mert az ó borok fejtését a borok minősége és azok jelleme mutatja a vele bánónak, mert a testes vastag megvékonyításának már az első fejtések alatt be kell következni, mit csak egyedül az által tanulunk, ha a kénlapok használásától nem irtózunk. — Pedig mitsem használ, ezen előitéletes hiedelmünkből kikell vetközni, ha borkezelésnek czélszerü életbe léptetését be hozni elhatároztuk. Ugy hiszem t. olvasóim közt szinte lesznek, kik ebbeli állításaim végett, azon megrovóim közé sorakoznak, kik a kellő kénylapozást felüldtes emennek állitják a borban, de én arról mit sem tehetek, ha jó akarataim és őszinteségem sokak gondolkodása és felfogásával viszhangra nem talál, pedig ezt védeni fogom, mindaddig, miglen egy más jobb szer feltalálásával az ellenkezőről meggyőződtetni nem sikerül bár melyik borász társamnak. Mert saját próbám és tapasztalásom — tanitott arra, hogy — a lefejtéseknél a kénezés ép oly szükséges, mint táplálásunkra a viz, vagy más tápeledel. Miután haza jöttem külföldről 50 akó boromat tevém ki a kénezés feláldozása martalékául és pedig egy 25 akós egy 14 akós és 11 akós boros edényekben. Elmondom müködésem folyamát, és ezek utáni tapasztalataimat.

Boraimat elsőben február 28-án fejtettem le, azért mert márcz. havában minden időm le volt foglalva a megbizott uraim borai lefejtésével. 9, 25 akós hordómat 5 szál egész kénlappal füstölém ki, mire vinczellérem arra figyelmeztetett megszóllitásával, hej uram de kár ennyi bort elrontani és azt ihatlanná tenni. A 14 akós edénybe 4 egész szálat tettem, mire duzzogva vincellérem magában mormogá, jobb lett volna itt hon maradni, mint sem ezeket a borokat tökéletesen rontani tanulni, a 11 akós hordóban 3 szál kénlapot égettem el, a mely munka után hordaimat leaknáztam és a jó reménységben oda hagytam. 11ik aprilisban a mint borfejtési müutamból haza térék, azonnal siettem pinczémbe boraimat megizlelni vinczelléremmel, a hol is legelsőben more patrio boromból vévo a kóstolót, minek zavaros szine és vastag testességén kivül, a már ismeretes izü borra találtam, ez után a 11 akós jött próbálás alá, mint azt a pohárba eresztő vinczellérem, megkezdé mormogását de vidorabb képpel, ejnye de szép szine van ennek a bornak; az izlelés után sokkal föllebb állott az elsőnél, csekély kéngőz iz volt rajta észrevehető. A 25 akósban fejtett bor igen csekélyel állott alantabb szinre az előbbinél és semmi kén nem volt már érezhető rajta, miglen a 14. akós hordóból a próba szinre felülmulta midkettejét, de izre nézve még igen sok kéntartalommal birt.

Vinczellérem hazatértünkor nem hallgathatta el hibás eljárásunkat, mit ez idei borfejtésnél elkövettünk, hogy a többi bort is úgy meg nem kéneztettem mint eme három hordót. Május 7-kén volt időm a boraimat másodszor lefejteni és a 25 akósban ismét 5, 14 akósba 3 és 11 akósba szinte 3 szállal füstöltem ki edényeimet. Miket hat hetek eltöltével a már meleg juniusi napokban vertem fel és nem kevés örömemre tapasztaltam, miként azok izre és szinre felülmulják a hegyen szedett borok terméseit, söt Julius havában boromat 6 forinton adtam el, miglen a többit mind én, mind szöllős társaim 4 forintjával vesztegetének el.

A még visszamaradott két hordó bor egyikét a harmadik fejtés után, mikor a 11 akós 2 egész 14 akósra 3 egész szál kénlap használtatott fel, szinte 6 forintjával kénytelen voltam eladni — melyet Babocsay vendéglős vett később meg vevőmtől; jelenleg asztali bornak méreti, s legközelebbi alkalommal borom tiszta kezelése elismerésével nyilatkozott és kijelenté, miként boromat nem látta szükségesnek vizahólyaggal tisztitani. Tehát a fejtés eredményének gyakorlatban elölmutatott lefolyását elmondám, de legközelebbi alkalommal kóstolót is fogok szerkesztő urnak beküldeni, csak várom a vörös borról megirandó itéletét a birálóknak.

Ezzel nem azt akarom a tisztelt közönségnek tudtára adni, hogy elésorolt borkezelésem recipe szerént használtassék, hanem igen is azt: hogy a vastag és alkoholteljes borokban a kéngőze mit sem árt, figyelmeztetve pedig még arra is miként a kénlap mireny (arsenicum) mentes legyen, mert a nálunk készült kénlapokból annyit használni fel, örökre elrontaná borainkat ennek következtében, a kénlap nálam mireny-mentesen papir szeletekre készittetik és fontja 50 kr az uj borokhoz, 1 frt az ó borokhoz kapható, a megrendeléseket azonnal pontosan teljesitem.

De visszatérve azon állításra, hogy az ó borok mikori lefejtésének ideje meg nem határozható; ezt Stahl és Schlotter urak imigy adták értésemre, ha az üveg töltögető aknákban a szesz kifoly magától, ekkor minden további várakozás nélkül, a lefejtést meg lehet tennünk, ha pedig nincs töltögető akonánk, ugy az boroknál a frisseségét észrevehető bágyadtság és némi homály a szint környezve, az ize pedig a felszörcsölés és a nyelv szájpadlás közt tett megforgatás kibukása után az utóiz a nyelv hegyén csipős savanyuságot hágy maga után, mikor ilyen izü borunk bátran fejthetünk, az ezentúli lefejtés felületes és az csak borunk jelenét, erejét veszitеti velünk, mint az a „Borászati Lapok“ 15. lapján dr. Miskolczy Mihály urtól igen tapasztaltdúsan előadva van, azért az ily csekélységü dolgokat felismerni tudni és megtanulni fő-fő feladatunk.

Az igen régi ó borok lefejtése bor vagy kötél tömlökön vitetik véghez és pedig oly formán, hogy a hordóba bevert fejtő csap végére a tömlön levő rézcsavar felszoríttatik, és a tömlö másik részén álló ugynevezett kutyafej az üres hordóban, az akona lyukánál bele illesztetik, ez megtörténvén, a csap megnyittatik és a bor maga nyomásától a tömlöbe omlik el, a miglen a fujtató a tele hordó akonájára illesztetik és ott légmentesen elzáratva, a müködés megkezdődik; ezen mütételről sokat olvastam Győrki Antal „Borász“ lapjaiban, ugy Gozdu készitő mestere hirdetéseiből, hogy igen gyorsan megy a munka vele, én az ellenkezőről győződtem meg, noha magamnak is volt alkalmam, gépezetemet müködtetni a mi alatt azt tapasztaltam, egy 10 akóra ¾ óra igényeltetik, de mindazon által nélkülözhetetlen hasznosságát el kell ismernünk, mert 8—5 évnél öregebb borokat csak is tömlök fejtésével végezhetünk sikeres eredménnyel, az ily borokra igen kevés kénlap vétessék használatba, a már 8 évet elért borok kénlap nélkül huzassanak le; a tömlök kezelése után mindenkor szokott egy kevés bor a hordóban maradni, mit vagy csapon vagy bádog szivó lopón (Zugheber) fejthetünk le, az ily vissza maradott borok külön edénybe tétessenek és vizahólyag tisztitóval készittessenek meg.

Mi még a boroknak kezdését továbbá illeti, következendő szabályokat hallám a föltöltésre és boaknázásra nézve.

Tapasztalt dolog miként a bor a hordó porusain elpárolog és ezen elpárolgás megtörténik, helyében azonnal atmospherai levegő áll be, miáltal elromolhatásnak vannak kitéve. Az ily levegő száradás alá kitett borok felső rétegén, oly kis apró fehér testek képződnek, melyeket borvirágnak szoktunk nevezni, mik nem egyébből és másból állanak, mint kis parányi törh (pilze)-ből, a mik az ő származásukat a borok elementi elrothadásának köszönhetik és ezen virágok az eczetképződést hozzák elő, minek következése az, hogy a rodthadás processusát nagy mértékig pártolják.

Az ily elpárolgás vagy apadások sokkal nagyobbak a fiatal és uj borokban, mint sem az ó boroknál, és az utóbbiaknak akonájokat mindenkor is jobban be lehet verni, mint sem az előbbiekét. Azért az uj kiforrott borokra gyakorlatba vannak a töltögető akónak használata, melynek kezelési módját

---

Kit gazdagnak szült végzete,
S tudóst, müvészt keblére zár:
Övé itt lenn az ég fele,
Halhatatlanná lett élve már.
Igy alkotott baráti kört
Festetich György.

Oh! hon, hogy még a jövőben
Nagyobb légy, mint egykor valál:
Adott kincset az ég bőven;
Nagyjaidban csalatkozál.
Idegenek voltak itthon.
A külföldön játsztak nagyot.
Gúnymosoly ült ajkaikon;
Hogy van, ki még el nem hagyott....
Nem hagyott el, uj utat tört
Festetich György.

Mig ők a fényt, az élveket
Drága áron, künn kergeték:
Ő nélküled nem élhetett
Csak te kötéd le szerelmét.
Kivirágzott minden göröngy
Hova lépett, a jó gazda.
A harmat volt, a fény, a gyöngy
Mi vetésit megáztatta...
Itt keresett, s talált gyönyört
Festetich György.

A tudósok, a dalnokok,
Küzdelmökért, csak gunyt vártak.
Velök küzdött és alkotott
Szép birtokin iskolákat.
S a barátság, mi égi láng;
Sziv az ésszel mi szép rokon...
Ha dalait még hallanánk:
Megmondaná — a Helikon.
Igy alkotott baráti kört
Festetich György.

III.

Napunk kél-e, vagy nyugovóra száll?
Mért kérdenénk, a mig ébren vagyunk.
Nincs oly kis lak, hol nincs egy gyertyaszál;
A kedves holt felett virrasztanunk.
S kinek kedves halottja van — szégyen
Ha elalszik, mig sírba nem zárta...
Faklyaként az emlékezet égjen
Nagyjainkért, s tartson ébren lángja!

Csak sziveik takarta el a sír,
De szellemük él, s reánk sugárzik.
Föltámadás a dicsőség, a hír,
Mi élteti a sírok virágit.
Nagyjainknak magasztos szellemét,
Nincs felejtés a mi eltakarja:
Nem lehet az éj oly borus, setét;
Hogy egy csillag át ne törjön rajta!

A nap, ha kél, ha nyugovóra száll:
Egy csillag jár előtte, utánna.
Lent, harmatban fürdik a rózsaszál,
Fönt, rózsaszín, a hajnal ruhája.
Ha megy, ha jön, egy-egy nagy emberünk:
A szeretet utána, előtte
Lobogjon igy, mig rá tekinthetünk...
Igy sirassa meg a temetőbe...

Szerény, de szép hatalom az érdem,
Nem vár soha, hazug dicséretet.
Tünő kegyért, nem hizeleg térden,
Csalárd könyet — halva nem kéreget.
De eljönek édes gyermekei,
A szép tettek... s igaz szavak, könyük.
S nem tudja az idő ledönteni.
Dicsőségből rakott emlék-kövük.

Leplezzétek le a halhatatlant,
Ha van képe, ha van emlékszobra.
Mi égbe száll, énekével a lant
A dicsőnek, e hálát elmondja.
S kit semmi harcz, semmi vész se tört meg.
Kivívta, mit holtan el nem veszít:
Közöttünk él, s majd utána törnek
Kiket magasb szerelmi láng hevít.

Festetich György képéről a fátyolt
Lebbentsék le hát a kegyes kezek.
A lelket, mi örök ifjan lángolt,
Hadd lássa itt az ifju képzelet.
Ki rátekint ne feledje soha!
Lelkesüljön a gyermek, s ifjuság.
Virágozzék e kedves iskola...
Ez legyen a legszebb Szentgyörgyvirág!

CSEPELY SÁNDOR.

még ez idén kiadandó „Bor ápolása“ munkából megtanulhatja az olvasó, mik a folyton töltésen kivül a bort virágozhatástól tökéletesen megóvják.

A mi még figyelmét a boros gazdának ki nem kerülheti a töltögetésre szánt bor megválasztása, ugyan is azon faju bor legjobbikával töltsük föl uj borainkat és ebből hagyassék meg a töltögetésre szánt bor. Az ó borokat lehet mindenkor uj borral tölteni, de az uj bor tökéletesen kiforrott és legalább kétszer fejtett legyen, a mi az ó bornak javitásaul is fog szolgálni, minthogy annak anyagot nyujt az ujonnani munkálásra s mintegy a lassu összepárosodás által felfrissittetik.

Ha pedig az ó boroknak szükségeltető töltelék bora nem volna a gazdának, a hol bor minőség eredetiségére volna jobban tekintet, ott bányavirág kova követ, vagy bemázolt agyagföldből készült és kiégetett vagy üveg golyókat kell a hordóba bele ereszteni, mi az üredék hiányába a bort felnyomja. A kő és földből beszerzett töltelék golyóknál legyünk figyelmesek, hogy ezek meszesrészt magokban ne foglaljanak, különben a borban borsavanyu meszet képeznek, és ha mindezek használata mellett a borban fehér borvirág itt-ott vagy már nagyobb mértékben tapasztalható, ugy válaszszunk jó bort hozzá és hoszszu száru tölcsérrel töltsük föl, igy a felemelkedett és uszkálló borvirágot, mi borainknak biztos megrontója a virág szedő borostával, ennek nem létében zöld csalánnal szedjük le tisztára és ennek a borvirágoktóli tökéletes eltávoztatása legyen főgondunk. Ezen bajok a fogyasztás alatti boros hordókat leginkább szokták megkeresni. Azért

Nincs jobb tehát mint a napi ivásra szánt borokat üveg palaczkokba lehuzni, a helyett, hogy előre meg nem számitható időre csapon tartsuk; mert ez utóbbi mód által több vagy kevesebb borunk elromlik, mit a kulcsárok az eczet felöntésére szoktak használni, ha pincze mester azt nekik kiszolgáltatja.

Ha pedig a palaczkozást véghez nem vihetvén, a kénytelenség a csapolásra szorit bennünket, ekkor szádló használatát ajánlanám 3 akós 5 akós hordókig, mert ezekben fogytig tisztán tartják meg a bort (Nézd Gyürki Antal „Szőlészeti és borászati közleményei 39. lapját). Vagy ha ezekkel nem birunk, mi elég rosz tőlünk, hogy a szükségeltető pinczekészletekre igen kevés költséget szoktunk forditani, pedig ez fökelléke boraink hitének és nevének, ekkor minden 6—10 nap lefolyása alatt tormagyökeret eresszünk hordónk üredékébe, de ugy, hogy az a bort el ne érje, mi szinte védő lesz a bor megvirágosodhatása ellen.

HUNKÁR ISTVÁN.

A szőlészet köréből.

Május hó.

E hónapban vesszőket már fel kell kötözni. Második felében kell megkapálni és minden gyomtól megtisztitani.

TERSÁNCZKY.

Veszprémmegye, april 11.

Telünk második kiadásban látható az időjárás kirakatában... s bár erőre nézve semmivel sem alább való az első kiadásnál, még is biztat a remény, hogy nem leend oly tartós — bár eddigi folyama is elég hosszu arra, hogy a gazda osztálynak különben is sok és nagy aggodalmát szaporitsa és emelje. Márcz. 31-ének éjén vette kezdetét a 2-ik tél, orditó és romboló hideg kiséretében köszöntött be. Ez idő óta folytonos fagyok jártak, daczára a szél erejének, mely april 5-ének éjjét kivéve (mikor kitisztult a légkör, s teljesen megállt a szél) kisebb vagy nagyobb mértékben, de folyvást fujt és dühöngött. Legerősebb fagyok 5-ke és 6-ka éjjén voltak, mikor nem csak a vizek (ami különben sem volt már ujság), hanem még a fütött szobáknak ablakai is oly erősen befagytak, hogy csak délfelé olvadtak le rólok a jégvirágok. Hogy az ily jégvirágok látása nem valami gyönyörködtető akkor, mikor már az ébredni kezdett természetnek sokkal szebb tavasz virágait látta a szem: az igen természetes!

Marháinkat — melyeket a takarmánynak átalános hiánya miatt — már legelőre hajtattunk, hol szépen kezdett verődni a fü, most ez utótél ismét beszoritotta az istállóba! Takarmány tekintetében mennyivel szerencsésebb Somogy helyzete Veszpréménél. Ott a „Győri Közlöny“ bizonyságtétele szerént, a szénakereskedők szivják a fogukat... s nálunk a gazdák! Azok — mert nem tudnak tuladni takarmányaikon, ezek, mert csekély takarmányhoz is méregdrágán lehet csak hozzá jutniok. Somogy szénakereskedői igen bölcsen cselekedtek volna, ha ez utótételben nem restelték volna szénájokat Veszprém város szénapiaczára szállittatni, ez tagadhatlan hasznot hajtott volna nekik, s velünk nagy mértékben jót teendettek.

Gyümölcsfáink közöl a korán érő baraczkok, körték — alkalmasint sokat szenvedtek, mert bimbóik igen ki voltak dagadva; én magam néztem meg több kidagadt bimbó virágburokjában a gyümölcs anyagát, de még zöldnek találtam azt, nem vettem észre rajta vagy benne semmi feketedést, éltes emberek állitása szerint azonban a feketedés csak esős és meleg napsütés után áll be.

Tavaszvetéseink közöl a koraiakat, melyek már szépen kikeltek, megsanyarta ugyan e tartós és nagy hideg — de meg nem ölte s valószinü, hogy a ma délutáni eső oly hatással leend rájok, minővel a mult hói esős időszak hatott szinte megsanyart őszi vetéseinkre az az, ujra zöld köntösbe öltözendnek. Őszi vetéseinket is kiveszottnek tartottuk a téli hideg sanyaró uralma alatt, s a sok márcziusi eső visszaárasztotta azokba az életerőt — elevenséget. Inkább félthetők a még ki sem kelhetett késő tavaszi vetések, ha csirásodásban — tejesedésben érte ezeket a fagy, akkor nagy részök örökre ben veszhet a föl kebelében.

Szöllőhegyeinken a merőzést (nyitó kapálás), vagy e helyett a több hegyen szokásban levő piszkálást és ezt követő metszést bevégeztük. Van ugyan még helylyel-közzel nyitatlan és metszetlen szöllő, de kevés. Sokan az uj kapált szöllőket is féltik az elfagyástól. Majd megmutatja a közel jövő alapos volt-e vagy nem e félelem?.... Előbbi években a bujtás és döntés, e nagy vigyázatot igénylő ugyanazért lassu munka — sok időt elfoglalt, sok munkás kezet foglalatoskodtatott.... most a mu[...]kákkal nem töltünk sok időt, csak itt-ott lehetett jó vesszőket hagyni, a vesszőknek nagy része a mult télen elfagyott.

Tegnapelött enyhült a hideg, északnyugati szelünk délkeletivé változott, a lég nyomasztó, esőt jelező volt; de tegnap ismét északnyugati irányból fütt a szél hidegen, dermesztőn; éjjel hó is esett az orditó szél kiséretében. Ma délelőtt is északnyugati szél mellett esett a hó, de a mint szél csendesült, a hó olvadni kezdett, a légnyomasztóvá lett, délután esni k[...] eső. Most mikor e sorokat irom — az eső meg[...]t, a lég hüvös, de nem oly hideg, minő délelőtt volt. Tán erőt vesz a nap..... s tavaszi ujjászületés váltandja fel a késő télnek már is tartós uralmát.

Megyénk gazdasági egyesülete f. hó 2-án Pápán tartotta rendkivüli közgyülését, melyen — minthogy gróf Waldstein János, kit a veszprémi alakuló gyülés választott el közakarattal elnökül, az elnökség el nem fogadhatását indokolva tudatá — elnökül gróf Festetics Pál ur választatott meg, szinte közakarattal. A Festetics névvel épen hazánk anyagi jobblété emelése egyik főeszközének: a gazdászatnak terén nagy és kedves visszaemlékezések vannak összecsatolva... s t. elnökünk, ki e névnek méltó örököse, ünnepélyes igéretet tön, hogy mindent elkövetend az egylet virágoztatására, s hőn szeretett hazánk, édes magyar nemzetünk jobb létének ez által is előmozditására. S ez igéret okvetlen testet öltend, mert Festetics igéi nem maradhatnak testetlenül.

Örömmel é[...]ült gróf Waldstein leveléből az egyesület s [...]ól, hogy a t. gróf nem vonandja meg közremüködését gazdasági egyesületünktől, ennek érdekeit távol [...]elyén is szivén viselendi, s ha épen e távol[...]tt meg van is gátolva abban, hogy [...] [...]atjon, de — mint magán ember mindenkor és mindenkor szolgálatára leend az egyesületnek, hol [...]ek virágzó állapotra emelkedhetése szükségeli.

A legközelebbi gyülésnek határnapjául f. évi május hó 12-ke, helyéül — Veszprémvárosa tüzetett ki. E gyülés valószinüleg igen látogatott leend.

(v. r. l.)

Mohács, 1864 april hó 19-én.

Tegnap országos vásárunk volt. Sajátságos, hogy nálunk alig végződik vásár, a melyen kedvezőtlen esős idő közbe ne jöne. Igy most is, a vásárt megelőző napon elkezdett esni, s ez folytonosan tartott egész 24 óra hosszáig. Számos mesteremberek, kik még jó időben indultak el hazulról, ideérve, a rosz idő befolyása miatt készitményeiket kise rakták, hanem azonnal visszamentek: akik pedig daczára az esőnek itt maradtak, azok se árulhattak semmit, mert vevő nem volt. Gőzhajóink e hó 13-ától fogva Pest, Mohács közt a közönség nagy előnyére naponként közlekednek.

Uj városbiránk tevékenységét abban is látjuk kihatni, miszerint a város csinositására a rég emlegetett fasor ültetését a főutczán végig, valóban nem hagyta elejteni. A fa-csemeték már mind elültetvék, bár messzire vagyunk még attól, amidőn majd hüvös árnyék alatt megpihenhetünk: a szemre már is kellemes benyomást gyakorolnak.

[...]e nem állhatom meg, hogy többek rosszalását az i[...] kine fejezzem, miszerint most, midőn a fák ültetése s ezek körüli korlát felállitára tetemes költségbe került, egyuttal a korláthoz erős tölgyfát lehetett volna használni, hogy legalább egy ember életig kitartott volna; de ilyen girbe-görbe szivós faágakat korlátul felhasználni, ez nemcsak nevetséges, de városunkra guny.

Nemrég láttam egy aranypénzt II-ik Lajos király idejéből, ki az itteni csatasikon szerencsétlenül elesett. Ez aranyat halászok találták a Csele patak körül, amint ez a Dunába ömlik. Az együgyü emberek eleinte nem ismervén a talált régiség értékét, de a név „Ludovicus“ s az évszám 1526 sejtető velük, hogy II-ik Lajos király korából való. A halászok az aranyat néhány krajczárért eladták; igy kézről-kézre jutott, mig végre egy a régiségeket teljesen méltányló hivatalnok ujonan megvette s most állandó[...]. Alkalmilag e derék honfi a nemzeti muzeumnál szándékozik kérdést tenni, vajjon bir e régiségei közt hasonló példányt e pénznemből; ha nem, ugy dij nélkül átengedendi.

KUGYERAY.

Mükedvelői előadás Z.-Egerszegen.

A zala-egerszegi f. hó 14-iki mükedvelői előadást ép ugy mint az előbbit, ügyes kivitel és siker koronázta. Szigethy „Szerelem és Örökségben“ — ezuttal a szerelem a szükölködőkérti honszerelem volt, amely, hogy minden magyarembernek örökségül jusson, szivből kivánjuk. És a t. mükedvelők — mintha csak örökségül nyerték volna a deszkákoni, különben nehéz feladatu otthonosságot — egytől egyig jól feleltek meg szerepkörüknek. Bátori nyugalmazott tábornok szerepét P..... ur tökéletes hüséggel adá, s taglejtése, valamint szavallásán meglátszott, hogy szerepét szives volt tanulmányozni. Gerőfi szerepe sokkal kisebb hogysem személyesitője B... Gyula ur müvészi hivatottságához ezuttal hozzászólhatnánk, — leányát O.... Ida urhölgy kitünően képviselte, s ő lőn az est ünnepeltje! és valóban a naiv ártatlanság és könnyelmü ledérség különböző szineit oly ügyesen tudá kedves kis alakjában összepontositni, hogy a koszorút mely számára a szinpadra hullott, méltán megérdemlé. Zarándinét H...... Etti urhölgy kielégitőleg, ugy fiát G.... ur — különösen a majomilag kényencz jelenésben — élethiven tünteték vissza. Azonban a férfi szereplők közül legtöbb tapsot és elismerést Raczér Tamás: S...... ur kapott, ki a frivol huszárt oly jól adá, mint a mily jól Szigethy azt csak kigondolá.

A fentebbi darabot megelőző „Kénytelen jószivüség“ már a darab jelleménél fogva hatástalan maradt. Az előadás 165 frt, o. é. tiszta jövedelmet hozott j. május hó 2-ára előadásul „Müveltség és természet“ — van kitüzve.

Szent-Liszló aprilis 24-én 1864.

TUBOLY VIKTOR.

Hirek és események.

△ A mult számunkban emlitettük apr. 17-én tartott mükedvelői előadás még mindig kedves emlékünkben van, többek kivánatára közöljük a szerep felosztásokat: Éberföldi gróf (Babochay György), Grófné (Fábiánich Laura), Felhősy báró (Horváth Sándor), Szabady bárónó (Kaffka Ilma), Anna ennek barátnője (Babochay Karolina), Grauschimmel haszonbérlő (Fárnek Kálmán), Margit ennek neje, (Csendhelyi Luiza). Rendező: Martinkovics Károly. Fogadják őszinte köszönetünket, bizton hisszük, hogy lesz még szerencsénk önöket üdvözölhetni. Egyuttal közöljük az eredményt egész terjedelmében: Bementi jegyekért befolyt 332 frt 40 kr; felülfizetések utján 59 frt 30 kr. — s két db. cs. kir. arany. Kiadás: a teremhezi szükségletekért Neusziedler urnak 8 frt, zenéért 12 frt, Werner szappanyos urnak mécsekért 3 frt, a nyomtatási költség 19 frt, Polizernek a terem berendezéseért 8 frt, szolgaszemélyzetnek 2 frt — összes kiadás tehát 52 frt. A kiadást levonva marad tiszta bevétel 339 frt 70 kr, o. é. és 2 db. cs. k. arany. Mely összeg, az alföldi inségesek javára leendő forditás végett, a „magyar gazdaszonyok egyletének“ be is küldetett. Felülfizettek: Babochay György 1 db. cs. kir. arany, Babochay Karolina 2 frt, Büky Gyula 50 kr. Cavallar József 3 frt, Corvinus Frigyes 50 kr Fábiánits Laura 1 db. cs. kir. arany, Glavina Lajos 3 frt, Hayden Mihály 5 frt, Hegedüs József 7 frt, Hubenay József 1 frt, Inkey Lajos 5 frt, Mártinkovics Károlyné 2 frt 50 kr, Mártinkovics Károly 2 frt Névtelen 2 frt, Orosz Pál 50 kr, Stern J. 50 kr, Raisz Károly 40 kr, Skublics László 3 frt 50 kr, Stern J. 50 kr, Szalacsy Farkas 14 frt, Török József 50 kr, összesen 59 frt 30 kr, o. é. és két db. cs. kir. arany, A midőn a mükedvelők ezen köteles számadást a t. cz. közönségnek tudomására adják, egyuttal nyilvános köszönetüket jelentik ki: Fesselhofer József, Fábián Zsigmond, Rosenberg Ferencz, Rosenfeld Sándor, Rosenberg s Welisch Szabó Sándor, Nendvich, Welisch Vilmos, Vucskits, Zerkovitz Zsigmond s Sommer József uraknak; kik a világitáshoz szükségelt gyertyákat, ugy Neusziedler Pál urnak — ki a „Zöldfa“ czimü vendéglő termét ingyen átengedni sziveskedtek.

△ A csurgói ünnepély körülményes leirását helyszüke miatt, jövő számunk hozza.

△ Szentgyörgy napja mint minden évben — ugy most is beköszöntött; mily élénkséget sürgést-forgást hoz magával e nap azt — bővebben leirnunk nem szükséges; a hurczolkodások, valóban sokszor igen tarka jeleneteket tüntetnek fel. A háziurak érczes hangja — különösen e napon — messzire elhallatszik s mozgásba hozza a levegőt; az árendások nyájassága határtalan, mintha csak franczia salonokban tanulták volna; és most — következnek a busulások — midőn a háziur pénzt kér; nincs kereset — s igy pénz sem lehet, hogy sok szegényebb sorsu ember pontosan fizethessen, azonban ez nem nyom a latban semmit — mert van baj, dolog, czivakodás, lárma a [...]házán annyi, hogy az ember ezt mind [...] és [...], bizonyosan elvesztené öt érzékei valamelyikét!

△ Méltóságos Novák Ferencz föispáni helyettes ur elnöklete alatt apr. 30-án délelött, a városházán képviselö ülés tartatott. A hivatalok megvizsgáltattak, s szükségesnek találtatott, hogy a kapitányi hivatalnak ujboli szervezése tárgyaltassék, s a kijelelések felterjesztessenek.

△ Az alföldi szükölködö testvéreink javára Keszthelyen rendezett sors-játékra sors-jegyek kaphatók Wajdits József könyvkereskedésében. Ára egy sorsjegynek 20 kr — huzás, május 10-én; a nyert tárgyak legfelebb tiz nap alatt, a nyerö sorsjegy elömutatása mellett elviendök.

△ A magyar képzömüvészeti társulat ez évi april havi sorshuzásán nyert 100 frt értékü gyönyörü tanulmány kép Wajdits József könyvkereskedésében megtekinthetö; e kép — értéken alól — eladandó.

△ Apr. 22-én délben, a harangok ismét tüzvészt jelentettek — a bécsi utcza közepén égett néhány ház hamuvá; a tüz vigyázatlanság által jött ki. Kötelességünknek tartjuk néhány izraelitát megdicsérni, kik daczára ünnepeik- s ünnepi öltönyeiknek derekasan dolgoztak a tüz oltásánál. Megrovandó városunk azért, hogy még mindig megtüri a szalmafödeles kéménynélküli házakat, melyek mig egyrészröl az egészségre káros befolyással vannak, ugy másrészt könnyen idéznek elö szerencsétlenséget.

△ Poloskát hogy kell kiirtani? Egy franczia egyetemi tanár, ki az egyetem épületében lakott, soká küzdött a poloskák kiirtásával siker nélkül, mig végre egy szert talált fel, mellyel tökéletesen kiirtotta nemcsak a butorokból, de az épületböl is ez alkalmatlan férgeket. Ez pedig nem más, mint a közönséges fekete szappan, mely vizben higra fözetik s ezzel egy ecset segedelmével kenetik be a szoba és butor mindazon része, melyröl feltehetni, hogy tartózkodási helyül szolgál a poloskának. A szapanyos viz a legszebb selyembutornak sem árt, és okvetlen megöli ezen férgeket, hacsak oly helyre nem rejtödznek, hol a szappanyos viz elnem érheti öket, azért a bekenést jó ismételni. Már nálunk is sokan a legnagyobb sikerrel használják ezen szert.

Kaposvár.

* Sellye mezöváros, a nm. Helytartótanácstól hetivásárzási engedélyt nyervén, elsö hetivásárának emlékét azon nemes tettel örökité, hogy annak egész jövedelmét 100 frt 60 krt — önkényt az alföldi inségesek segélyzésére ajándékozván, további intézkedés végett a megye mgos föispánjához beküldötte. Midön a szenvedök nevében köszönetet mondunk a derék városnak, egyszersmint örömünkét fejezzük ki hogy a megyénk kebeléböl néhány évig kiszakitott nemeslelkü közönség ismét mienk.

* Minden tekintetben haladás. Operettisták nem jöttek, de azért van operettük. K. helybeli zongoramester ugyanis „kutba ugrott“ czimü operettet irt, mely a budai népszinház igazgatója által elöadás végett el is fogadtatott volna. Kétszeresen örülök e törekvésnek, mert mint halljuk ez is szép tettel van párositva, mennyiben az elsö elöadásnak szerzöt illeti része a pesti szinházi nyugdijintézetnek van szentelve.

* Több oldalról kérdeztetünk: lesz-e mükedvelöi elöadás? Valóban nem tudjuk hova lett a lelkesülés. Szalmaláng hevité tán az illetöket, hogy a szép — s ezer fáradalommal épült szinpadot szú emészti?!.

* Csurgón mint eleve értesülünk f. hó 24-én, fényes bál és ünnepély rendeztetik. Az eredmény- s czél bizton tudata után visszatérünk még e tárgyra.

* Don Hidalgó „Szellemi röppentyük“ czimü irodalmi vállalatra készül. — Egy szikra kezeinkre hullván mutatványul közöljük:

— Szép májusi est, a hold felhöfátyolba burkolva.

A * vendéglö kocsiszine alatt egy sötét alak, szivében szerelem, kezében guitár; szemei egyik ablakra szegezvék, honnét növi arcz néz ki, s fényes szemsugarak szórnak varázs szikrákat.

A guitár s vele a dal felharsan:

— Képeddel alszom el stb. — Mári lelkem itt vagyok.

Mári azonban felelet helyett hirtelen visszavonul, — hanem jön az istállóból 3 sötét alak.

— Fogd meg a zsiványt.

— Nézd Jancsi ott van.

Az ám a szinalatt ni — utánna.

Oldalghi — a troubadour retirál — retirál — el a szalma kupacz mögé.

Az üldözök hiában keresik, eltünt.

Minden csendes.

Néhány percz mulva Jancsi a szalma kupacz mögé megyen, — nem tudjuk mi okból, elég az hozzá oly érzékenyeket sohajtott, hogy Oldalghi guitárján a cé hur nagyott csattanva leszakadt, Jancsi arra tekint — s az épen kibukkanó holdfénynél nyakon csipi Oldalghit.

— Ki vagy?

Semmi hang.

— Marczi, Pista ide veletek, megvan a zsivány.

A hold, a nagy jajgatást — és ütlegelést nem nézhetvén — felhök mögé vonult.

Oldalghi vérig verve fut — fut, hova fájdalmai viték, ki a rétre, egy füz alá — és panaszlá:

Csendes füzfa árnyékában
Lehajtám bús fejemet,
Lelkem Mári nagyon sok volt
A hogy érted megvertek. —

* Még most is vannak kincsásók. Egyik éjjelen a kaposvári szölöhegyen kincset kutattak azok, kik a föld alatt is látni vélnek; egész éji izzadás után találtak semmit. Azzal az erövel megkapálhattak volna legalább egy vágó szölöt, s itt a kincset csakugyan megtalálták volna.

Nyilt posta.

Sz. Ny. K—nak Gö're mellett. A kérdéses dolgozatok kezeink közt vannak. Van tehetség ép azért jobbat várunk. Vidéki hirek, levelek szivesen közöltetnek.

„Mi e földi élet?“ Nem lehet e versböl megtanulni!

„Könyemet mert“ Jobb, de még nem közölhetö.

R. R-nek, N.-Váradra: Köszönettel megkaptuk; az arczképet küldeni fogjuk, mihelyt lehetö lesz.

Felelös szerkesztö: ROBOZ ISTVÁN.

Gazdasági tudósitások.

Kanizsa, apr. 29-én. A gabnaárak következök: Buza 84—88 fontos 4 frt 50—80 kr, rozs 3 fr 5—10 kr, árpa 2 frt 70 kr—3 frt, zab 2 frt 10 kr, kukoricza 2 frt 90 kr—3 frt, hajdina 2 frt 60—90 kr, burgonya 2 frt, fehér bab 4 frt 50—60 kr. Uj bor 3 frt.

Kaposvár, apr. hó utolján. A buza mérője 4 ft. Rozs, kukoricza 2 frt 50 kr—3 frt. Árpa 2 ft 50 kr. Zab 2 frton kelt; egyébbként a vásártér, hihetöleg az izraeliták ünnepei miatt — néptelen. Az idö valahára kedvezöre fordult; a mezei munka javában foly.
(m. p.)

Avis!

In der am 18. April d. J. beendeten Hauptziehung hiesiger **Geld-Lotterie** haben folgende Nummern folgende Hauptpreise gewonnen: **No. 664 fl. 104,000, No. 13,022 fl. 100,000, No. 18,459 fl. 50,000, No. 3,637 fl. 30,000, No. 4,632 fl. 20,000, No. 11,933 fl. 15,000, No. 18,663 fl. 10,000 etc.**

Die nächste Ziehung der von hiesiger Regierung garantirten

grossen Geld-Verloosung

beginnt am 25. Mai 1864, wozu 1/1 Originallose zu fl. 6 Oest. Whrg., 1/2 zu fl. 3 und 1/4 zu fl. 1 50 Nkr. gegen Einsendung des Betrags durch unterzeichnete Staats-Effecten-Handlung zu haben sind. Diese Lotterie enthält ebenfalls die nahmhaftesten Gewinne von **fl. 200,000, 100,000, 50,000, 30,000, 25,000 20,000, 15,000, 12,00, 10,000 etc.**, wodurch schon Mancher in grossen Wohlstand versetzt wurde, wesshalb dieselbe einem spiellustigen Publikum auch sehr zu empfehlen ist.

Gefällige Aufträge hierauf werden prompt und gewissenhaft ausgeführt und die Gewinnlisten den Betheiligten unentgeltlich zugesandt. Man beliebe sich daher baldigst zu wenden an

Johann Georg Lussmann jr.
in Frankfurt am Main.

Daruvári fürdő Slavoniában.

Megnyittatik május 1-én ezen rég idöktöl ismeretes 33—37° R. vasrészes hévvizek használata kitünö gyógyhatással birnak minden beteges állapotokra; közönséges és részes gyengeségekröl, hudesek, bénulások, hasi zsigerek, föleg a májvesék és hugyhólag bajairól, különösen hagymáz, elszülés, nehéz gyermeki kórok, genyedések, hasmenés, némi betegségek és takarókról, továbbá izmerevség makacs lábfekélyek és idült kütegekröl.

A gyógyfelügyeletet Barlangi tr. ur urasági orvos gyakorolja ki a fürdö épületeiben lakván, a t. cz. közönségnek szolgálatára minden idöben készen áll.

A fürdö szép regényes és kiterjedö nemes árnyékos sétánnyal bir, az elegendö számmal létezö csinos lakszobák, fürdök, a kényelem minden kivánalmainak s az ujkor haladásának megfelelöleg vannak felszerelve, nemkülönben az ujonan épült vendéglö jó konyhával van ellátva.

Naponkinti zene, arena, idönkinti tánczestélyek, hirlapok, könyvtár a t. cz. fürdövendégek szórakozás és felviditására szolgálnak.

Az ujonan csinált ut Terezovac és Veröcén keresztül, a Drávaig Magyarhonnal összeköttetésül, valamint a naponkinti szekér és levélpósta könnyitik a fürdövendégek közlekedését lakhelyökkel.

Mindennemü értekezések levél által a fürdö rendezöséghez intézendök.

A daruvári javak rendezösége.

Nyilvános köszönet.

Egy elökelö ur Muraközben utazván, tetemesb összeg pénzt veszitett el, Hodosa és Perlak közt. A pénzt bizonyos Rusits Mihály csehoveczi lakos találta meg — s azt az ottani plébánosnak átadta, minek következtében az illetö pénzét visszakapván — a becsületes megtalálónak nyilvános köszönetét fejezi ki.

EGY NEVELŐ KERESTETIK,

ki eléggé képesnek érzi magát egy érdemes családnál falun, néhány gyermeket jól nevelni; de egyszersmind megkivántatik, hogy az illetö — a zongorázásban is tudjon oktatást adni. Bövebb tudósitással szolgál e lapok kiadó hivatala Nagy-Kanizsán.

Figyelemre méltó.

Vendéglösök, ugy családok, de különösen mezei gazdák figyelmébe ajánltatik: **valódi stájer burgonya,** (krumpli) a legjobb minöségü egészséges sárga faj; melyböl nagy mennyiség áll rendelkezésre eladás végett. Ugy, hogy nagyobb földbirtokosok több száz méröt is kaphatnak.

Azonban eladatik nagyban ugy, mint kicsinyben is — ára mérönként 1 frt 90 kr. Nagy-Kanizsán a vaspálya-udvarban. Bövebb tudósitással szolgál e lapok kiadóhivatala.

Minden t. cz. földmivelő, gazdász és lelkész uraknak, valamint minden t. községeknek,

ezennel becses figyelmébe ajánlom **gépgyáramat,** melyben mindennemü gépek, ugymint: **cséplö-, vetö-, szecskavágó-** és más ezekhez hasonló, mind **lóerövel** mind **kézzel** hajtható **gépek**, valamint azoknak egyes részei is érez vagy vasból öntvék, megrendelésre kaphatók. — A t. cz. gazdász urakat az én **kutszivattyuimra** is figyelmeztetem, melyek faluhelyekre különösen azon okból is ajánltathatnak, minthogy a vizet tisztán felszivattyuzzák és a körülményesebb javitgatásra soha nem szorulnak, mi miatt Sopronban mind a város községnél, mind egyes uraságoknál különösen czélszerüeknek találtatnak.

Ezeken kivül készülnek gyáramban **borsajtók** és **borszivattyuk és emelöcsövek**, melyek minden hozzátartozó készületekkel vannak ellátva.

Tüzfecskendöim (vizipuskák) a legavatottabb szakértök által annyira ajánlott legujabb angol mintára készittetnek el, melyek a továszállitásra igen könnyük és a vizet rendkivüli magasságra lövellik.

A **harangok**, melyek gyáramban öntetnek, nemcsak csinos és tisztán kicsiszolt, a legujabb diszitményekkel ellátott alakjokra nézve, hanem különösen csengö hangjok miatt — és pedig elöre megrendelt hangokkal ellátva — ajánltathatnak, miröl magában a gyárban mindenki minden órában meggyözödést szerezhet magának.

Reménylem, hogy a t. cz. közönség becses bizalmával megtisztelni fogja gyáramat, mit azzal fogok meghálálni, hogy a nálam megrendelt munkákat jutányos és minden méltányos kivánatoknak megfelelöleg elkészitendem, hogy eddig fentartott jó hiremet és nevemet ezentul is nevelhessem.

SELTENHOFER FRIGYES,
cs. k. kizáról. szabadalmazott harang-, gép-, tüzfecskendö és szivattyu-gyárnok **Sopronban.**

Árverési hirdetmény.

Somogymegye polgári törvényszéke részéröl ezennel közhirré tétetik, miszerint néhai Bárány Ábrahám csödtömegének, özv. Fischer Antalnö alperes elleni 1470 frt töke, s járulékai iránti perében alperesnötöl biróilag lefoglalt, s 1600 frtra becsült 160 mázsa hamuzsir, és 300 frtra becsült 100 öl vágott fa, f. évi május hó 9-ik napján reggeli 10 órakor a helyszinén — a Boglári vasuti állomástól 2, a szántói vasut állomástól pedig 1 órányira fekvö Csepelyi községben nyilvános árverezés utján a legtöbbet igérönek, azonnali kész pénz fizetés mellett eladatni fognak.

Melyre a venni szándékozók ezennel meghivatnak.

Kelt Kaposvárott april 6-án 1864.

Szalay György.
jegyzö.

Wajdits József kiadó, lap- és nyomdatulajdonos Nagy-Kanizsán.

Nagy-Kanizsa. Harmadik évfolyam. 14. szám 1864. május 10-én.

Zala-Somogyi Közlöny.

Ismeretterjesztő lap

a

szépirodalom, kereskedelem, ipar, gazdászat, tudomány és müvészet köréből.

Megjelen e lap legalább egy iven julius hó 1-től kezdve minden hó 1-én 10-én és 20-án. — Előfizetési ár postán szétküldéssel és helyben házhoz hordva egész évre 5 frt.; félévre 3 frt. Negyed évre 1 frt 70 kr — Minden előfizető a tulajdonos kölcsön könyvtárát az eddigi fenntálló feltételek mellett fél áron használhatja. — Nyilttér egy Petit sorért 10 kr. — Hirdetések négy hasábos Petit sorért 1-ör 7 kr., 2-ör 6 kr. és minden további beiktatásért 5 kr. a bélyegdijért 30 kr. fizetendő. A beiktatási dij s a lap kezelését illető minden tárgy a kiadó hivatalhoz Nagy-Kanizsára; a lap szellemi tartalmát illető közlemények pedig, ugy minden levelek bérmentve a szerkesztőséghez küldendők Kaposvárra.

Gondolatok a költészet körül átalában s kelet költészete.

Midőn a stagiratai bölcs a költészetet bölcselmibbnek állitá a történetirásnál, nem mondott kevesebbet mint hogy ennek categoriáit a bölcsészetéibe utasitá, mig a történetirást a száraz prózának, az események krónikásának — elvonva minden eszményitől — engedte át.

Első pillanatra meglepi elménket Aristoteles e tana; de mélyebben vizsgálva, nem azért mivel ő tanitja, hanem mivel igazát belátjuk, megadjuk magunkat.

Ugyan mit is mondhatná e bölcs alaptalant ki? első önté a tudományokat rendszerbe, ha mindjárt „Organonját" Verulámi Baco nem fogadta is egészben el?

Nincs is bölcsész, mely a költészetet ne méltatta volna buvárlatai tárgyául választani. Könyveket irtak halomra s valamennyien megegyeznek — különböző utakon ugyan — abban, mit nagy elődjök tételül felállitott; valamennyien megegyeznek abban, hogy: a költészet az emberi lélek ama munkássága, mely belső szemléleteit a teremtő képzelembe nyomva, ezzel, a szellemi világ végtelenségéből eszméket hoz világra, melyek az egyedüli széppel azonosak.

Ezek szerént tehát tárgya a lélek élete, nem a külvilág. Pedig beh sokat kell nekünk szegény olvasóknak gyötörtetnünk oly költeményekkel, melyek a költőik környezetében fekvő kül-alakokat, virágot, fákat, csillagot megénekelve, pantheisticus képzelődéseikkel halálra untatnak.

Lehet ezeket használni, mert nem akarom én a létezőt, mely a természetes szépet befoglalja kizárni — lehet a csillagok, ragyogásainak, a virág bájainak, a patak csergedezésének stb, érvényt adni a magok helyén; de azon eszmének, mely a költemény belterjét, tartalmát teszi kiemelésére, vagy is az eszme érzékitésére.

A természet jelenségeiből vett ezen képek csak alak, melyek egymástól egy költeményben függetlenül kecsesek, de az eszme melyet takarnak, mely egységesen fut át a kezdeten, középen és végen, kapcsolja őket szép egészszé össze.

Hol eszme nincs, ott minden ragyogvány. A legritkább tropusok, legmeglepőbb anthithesisek, metaphorák, allegoriák, a legeredetibb hyperbolák mellett is, üres buza kalász ott minden, ez mint Jean Paul fejezi ki magát „poetische nihilismus."

Mert a költészet érdekei szellemiek levén, a belső szemlélődés számára dolgozik, anyaga a képzelem, melybe — mint szobrász a kőbe — a lélek, eszméit bedolgozza, honnan az elme utjain a visszalétesitő tehetség és alsóbb ismérő tehetségeknek közreműködésével létesülve, lépnek ki, mint tartalom az alakban.

Niobe szobra, reánk ezerévek unokáira nem hat, ha nem értjük a művész eszméjét mely vésőjét vezette; de igen akkor midőn gyászos sorsát tudjuk, s mivel belőle jó adag erkölcsi igazat is elvonhatunk. Menynyire kellett még azokra hatni, kiknek számára készült!

Memnon fejetlen szobra, nagy mérveiben, kiterjesztett karjai és egymáshoz szoritott lábaival keletnek tekintve hidegen hagy, ha ama mythicus eszmét melyet képvisel nem ismerjük.

Azt mondhatná valaki ott van Laokoon szobra, nem szükséges ennek történetét tudnunk, csak látnunk kell s megértjük; mert fiainak s magának nyomorusága oly beszélően emberi, hogy nem kell mellőjök cicerone.

Midőn ezt megengedem, alkalmat veszek egyszersmind röviden megjegyezni, hogy ez épen mellettem van, és valamint Laokoonban, Niobében, a fájdalmat akarta eszményitni a művész, ugy kell a költőnek is per analogiam minden lelkimozzanatot felfogni, visszalétesitni.

Igaz, hogy költő részére szobrásztól mutatni példát nem egészen kielégitő, — de csak a kivitelt tekintve, — mert egyedül csak is ebben válnak utjaik kétfelé; amennyiben az első az idő egymásutánjában, mesterséges, de önkényes jegyekkel, egyes vagy collectiv cselekvényeket, az utolsó pedig térben természetes de nem önkényes jegyekkel jelez, nem is cselekvényt, hanem annak egy pillanatnyi momentumát. Az eszme végre is mindkettőnél egy kutforrásból ered, mindkettőnél ez a lelkesitő, vezető a czél.

Igy tehát az eszmét lehet a szépművészetekben azok létokának tekinteni, mely a költészetben tartalom.

E nélkül minden ábránd. Nem is tudok tartalomnélküli münek jobb nevet adni, mint „ábránd" mert ennek fogalma az ürességgel azonos. S mi az ábránd még is?

A féktelen képzelő erőnek, a lélek aléltságát — hogy ne mondjam blasirtságát — felhasználó álomlátása, mely mint ez az ébredéskor, ugy az ábránd akkor, midőn az elme jogaiba lép, minden érvényét elveszti.

Pedig az ábrándosok leghajlékonyabbak a phantasia országában. A legmerészebb hyperbolák, tropusok, metaphorákkal lépnek elénk, és ha megrostáljuk nem talál vizsgálódó elménk magot, habár egy pillanatban előidézett képek befolyása alatt magokkal ragadtak is az euphuismus és catachresis minden logikátlanságai.

Legnagyobb baj, ha ilyen külsőbe irány buvik; mert midőn azt megvallom, hogy maga az irány már eszmét feltételez, s igy ily esetben tartalomhiány nem fordulhat elő, még is baj magára a költőre, ki irányának a művészetet alárendelte, baj különösen az ifjabb olvasóra ki koránál fogva amugy is ábrándokhoz hajlik, s öntudatlanul mohón kapkodva utánok, szivébe gonosz fullánkot vesz.

Nagyon veszélyesnek hiszem én ez ábrándozó nihilismust, iróra közönségre egyaránt.

De megismerhetni őt arról, hogy csengő-pengő külsőben lépdegél, mert tartalmában nem bizik, igy tehát öltözékeiben bujálkodik.

S lehet-e ez másként? Nem. Mert az eszme mindenben érvényesitni akarja magát a költemény elejétől végig, annak minden részeiben — különben nem lehetne ő a fonebb érintettem kapocs — ez köti meg a szilajul csapongó képzeletet, saját értékökre szállitva alakitásait, ez a művészeti csendes nagyság s nemes egyszerűség kerete, mely a legszükségesebbet igen, de a fölösleget magához nem veszi.

Azon irók — mert költőknek nem nevezhetem — kiket egy eszme nem ihlet legömlengőbbek, legtöbbet vesződnek a külső világgal, s képeiket a körülök létező külvilágból szedik; innen az a sok és hosszadalmas festési viszketeg, mely nem egynél prosai leirással határos. Pedig ha már a festő teendőibe avatkoztak, jó volna tudniok, hogy: azzal nem versenyezhetnek; egyrészt azért: mert képeik előteremtésében nem egy eszközzel élnek — nem egyenlő fegyverrel küzdenek babérért, — másrészt épen ezért nem levén egy czéljok, mi az elsőnek előnyül az az utóbbinak hátrányaul szolgál.

Az eszmehiány, vagy az eszmének hitt azon nyilatkozási belső öztön, gyakorta ha jól kezdene is valamit, csakhamar tántorog, és szinte érezhető hol nincs tisztában magával hasonló iró. Elhagyja őt ilyenkor az égi szikra, mely benne pillanatra gyuladt ki, s ilyenkor jobbra-balra nyaldos képzelmének lángja, ha irányt tud is adni birtokosa neki, nem ta-

TÁRCZA.

Méres, l'enfant qui joue...

Hugo Viktor után.

Anyák! a vig küszöb játszó kis gyermeke
Gyöngébb mint a virág, s égnél tisztább szeme.
Szerelmet, szemérmet, s bölcseséget tanit.
Tiszta tűz a gyermek: ez szitja lángjaid.
Megszentelt vidorság áldott boldogsága.
Ő az atyai név aranyos sugárba.
E kis tiszta lángnál nem kell egyébb nektek,
Hogy tisztán lássatok, árnyán lelketeknek
Anyák! a gyermek, ki elment, kit sirattok,
Ha a csillagos ég boltján függ arczotok.
Könyeitek közé dicsőséges fényt hint,
Mert az ártatlan, mint az igaz, úgy fénylik.
E szelid égi fény megtört szemeteknek,
Ugy mutatja a gőg s erényeink megett
Ha számüzve — gyászol lelkünk — a vak éjben
S fájdalmunkban, mily nagy, mily nyugodt az Isten.
E földön hol segély nélkül semmi sem megy.
Hol kétes utjaink, örvény fölött járnak.
Mint egy vezérsugár közepén az árnynak;
Mit sötét bűn s gúnyos kételyeink vetnek:
Élve — hivatását festi sziveteknek,
Az igazság fénye lelketeken — halva
Itt alant — tiszta láng; fönt az ég csillagja....

CSEPELY SÁNDOR.

Történelmi kalászatok.

Első Miksa császár összejövetele Magyar, Cseh, Lengyelország királyaival: III-ik László, Lajos, Zsigmonddal és az osztrák házzal kötött házassági frigy.

A három uralkodó főnek Bécs falai között történt összejövetele hazánk történetében azon forduló pont, mely körül 1515-től mai napig forog történészeink figyelme, mint jutott Magyarország Ausztria uralkodó hatalma alá. E tekintetben Cuspinian János I. Miksa cs. kedves embere, ki pt évig sürgött az emlitett frigy körül Budán, tizennégyszer jelenvén itt meg Bécsből követ minőségben, felvilágositást ád a császárok s különösen Miksa uralkodásának leirásában, mely munkát Baselben Oporin adta ki. Menynyire egyez meg Cuspinian beszéde a külföldi és hazai iróknak e tényekre vonatkozó előadásával, itt elősorolni feleslegesnek tartjuk, egyedül az igazságnak kivánjuk illő adónkat leróni, előadván az egykoru iró s Bécs város elöljárójának, a fenemlitett Miksa cs. kegyenczének rövid leirását.

Miksa császár messzehető tervei, birodalmát összeforrasztó erős kapcsok által biztositani, a kiszemelt elökelő hatalmas uralkodók családjaival házassági frigybe lépése által tökéletesen sikerültek; miután Fülöp fia által Spanyolországban császári hatalma egyrészt megállapittatott, szemeit Magyarországra fordítá, Ulászló és ennek két gyermekeire, feltevén magában házassági ajánlatával Magyar és Cseh országból védbástyát alkotni, mely Austriát a török roham ellen biztositsa, — Lajosnak harmadunoka leányát — Máriát nőül, Lajos nővérének, Annának pedig Károly vagy Ferdinand unokáiból egyikét férjül megkinálni. Tervének kivitelében kezére játszottak Máté, gurczi (tán görczi) püspök, később bibornok és János, szerzetes barátból lett n.-váradi püspök, továbbá ezen ügyet szorgalmazták számos követek az országba küldve, nemkülönben Mraxi Janus dronsdorfi várparancsnok, hágai gróf Lénárd, rogendorffi báró Farkas, Pucham János, különösen pedig Cuspinian más néven Anabald, és Saurer Lőrincz alsó Ausztriának helyettese. Noha nyolcz évig tartott már a büszke velenczeieket tördösö háboru, Miksa császár el nem hagyta az ágyuk dörgési között is terveinek foganatba vételét, mit a Flandriából Bécsbe küldött Máriának 1515-ben jun. 11-én bizonyit.

A császárt megakadályozta Ulászlóvali összejövetelében Székely (Dózsa) György lázadása, kit a német iró Ceculusnak, a székelyeket pedig mint Erdély közelében lakó népet nevez elég tudatlanul (minő példákkal nem egyszer szerencséltetünk most is, némely — hires? német geographus által) még is elküldé Anabaldot Budára, hol már jelen volt a lengyel király személyét helyettesitő Schidloviczki Kristóf. A császár és lengyel király között támadt viszályok, bár Ulászló, ez utóbbi fivére testvéreért közbe vetette magát, sokkal fontosabbak voltak, hogy sem ezeket a követek [illegible] lithették volna, az ügy az [illegible] lenlétét követelte, azért [illegible] gát a császárt rábeszélen[illegible] rályokra üdvös s ezekn[illegible] leségre félelmes cong[illegible]

Miksa, ki ekk[illegible] több oknál fogva Po[illegible]

lálván a lélekben támaszt, azonnal a hozzá legközelebb álló külsőségekbe fogódzik.

Ilyenek azután tele vannak az épen megpillantott berkek, tüskék, bokrok, az épen hallott vagy hallani vélt pacsirta dalok stb leirásával, s az ezen jelenségekből eredett hasonlatokkal.

Nem tagadom én meg jogát a hasonlatnak sem, de helyét és mértékét akarom tudni.

Legyen itt mintául egy eszmében szegény ugynevezett „Tájfestői gondolat" mert a példa tanít legjobban.

Már maga a czím mennyire kezeskedik költőietlensége felől!

Egy tekintet, egy báj vidék
Egy hüs folyó mentében,
Egy sziklabérez, egy omladék
A lég tágas ürében,
Bárha nincs is birtokunkban,
Még is legszebb részünk abban;
Szemünk s ecsetünk bálványa
Az, s ecsetünk példánya.

Ugyan ki az ki e prózává laposult képekben a költői erő hiányát, az eszmeietlenséget be ne látná, nem említve a fenebb mondottakkal kapcsolatban, hogy mennyire hibás?! A helyett, hogy a belső szemlélődés részére dolgoznék, kiindulva saját belső szemlélődéseiből a költő; mivel semmit, vagy csak homályosan érez, elkezd nekünk építeni, vagy jobban vásznat von rámára előttünk, s egész pongyolában „a lég tágas ürében" ecsetel egy tájat elénk, melyet még sem bir annyira eszményitni, abba szellemet, lelket önteni, hogy prózaivá ne váljék, még légvárnak is kevés — mert csakhamar miután tárgyait: a „hüs folyót" „szikla-bérezet" „omladékot" felmázolta, a „lég tágas ürében" kapkod, s mivel csak a körüle levő külsőben keresi kifejezéseit, a helyett, hogy az általok reá gyakorlott benyomások képzelmében átszellemülve nyujtanák neki a kifejezést, hirtelen lecsöppen képzelt egéből, az enyém-tied jogfogalmak prozai körébe, mondván: „Bárha nincs is birtokunkban" azaz mind ez mit e tájban látunk szép, ha nem is a mienk.

Ily képét egy szóval legfelebb egy mondattal szebben, költöiebben lehet egy ütenyre felidézni, p. o. Homérnál „a fehér karu Junó" vagy „leszállt Olümp csucsairól haragudva szivében" t. i. Pöbos Apollo. — Ismét Horácznál: „Diffugere nives redeunt jam gramina campis" vagy „Manet sub Jone frigido venator, tenerae conjugis immemor." Vörösmartinál:

„Hajló fényében ragyogott már a lefutó nap,
Minden füszálon gyönyör s báj lenge."
(Zalán fut. I. ének).

Végre Jósikánál: „Századok merültek fel, s századok hunytak el, s ősz fal-tömegei, magas tornyai, tágas termei a vajda-hunyadi várnak állnak még! (Zólyomi).

Ez idézetek egy más igazságot is juttatnak eszembe, mely azon előzményből, hogy: a költőnek a külvilág nem, csak is a bel tárgya folyik; t. i. hogy cselekvények tulajdonképen az ő légköre. Ezek festésében tulszárnyalja ő okvetlen a képző művészt, mivel nem hogy csak cselekvényt, azaz a lélek munkásságából eredő elhatározásnak tettekbeni nyilvánulását, hanem ezen tetteket is, melyek a külvilággal viszonyba jönek, időben, térben hatnak és visszahatnak, költői keretébe befogadja.

Igy rajzolja Homér hatalmas vonásokban Apollónak égből történt lejövetelét; igy Achilles paizsának Vulkán általi készitését. A helyett, hogy leirná részenként mint jött Apolló az égből, mint nézett ki Achilles paizsa, cselekedni hagyja mindkettőt előtünk, s mi azok cselekvényét figyelemmel kisérve, készülni látjuk a paizsot, jönni az Acheokra a nagy veszedelmet, és előttünk állanak ezek készen akkor, midőn munkájokat az istenek befejezték. Több nevesebb költőnél különösen a paizsok leirásában félreismerhetlen a vetély Homérral. Igy nagynevü Vörösmartinak midőn Hadúr paizsát irja le, (Zalán futása VII. ének). Tasso (Gerusaleume liberata XVI. ének, 2-ik és következ. stanza). Virgil (Aeneas. VIII. K.

Egy sem éri utol Homért, mert egyik sem használja ennek ama finom igazérzetét, mely őt egy cselekvényből elökerülő tárgy részenkénti lefátyolozására indítá, mig utódai az előttünk készen álló kép mellett állva, csak magyarázó cicerone szerepét vállalák. Homér maga ezeknek más készité a paizsot a ők csak leirják.

Mennyivel költöibb a Moeonida s mennyire kell emezeknek küzdeni, hogy leirásaikban a próza határain ne törjenek be!

De nézzük most azt is mint használja a külvilág jelenségeit fel egy valódi költő.

Ne menjünk messze, itt van a legközelebb akademiai jutalmat nyert „Buda halála" Aranytól.

„Hullatja levelét az idő vén fája"
„Terjtve hatalmas rétegben alája;"
„Én ez avart jártam; tünödve megálltam:"
„Egy régi levélen ezt irvá találtam."

Amellett, hogy gyönyörü allegorice adja a századok mulandóságát, az avarban alattok hatalmas rétegben fekvő multakat, érezteti velünk a mulandóság eszméjét melynél ő is tünödve áll meg! „Hol van az egykori fény, hol van az egykori zaj," tünödünk vele mi is.

Mennyit, mérhetetlent kelle érezni, gondolnia tünödésében! — Felemeli egy levelét az avarnak, mit rajta irva talál kezdi elbeszélni.

Mithicus borúban szól a költő, midőn a lelketlen tárgyak személyesittetnek, s nem egyedül azt mik jelentik, hanem a morális világ egy eszméjének simbolumai. Ez a művészet pantheismusa.

Amily gyönyörűen domborodnak ki hasonló személyesittései a természeti, tehát egyoldalu szépnek, hivatott művész kezében, oly lapossá válnak azok hivatlanok kezelése alatt, mert az első eszmét öltöztet beléjök, mely nem adaequált kifejezésével; mig az utóbbiak épen ezen különzését az eszme s kifejezése sajátlagos jelentésének, mely mégis a képzeményben egyesül, keresztülvinni kevesek.

Tekintsük p. o. a Perzsa vallást — mert elvitathatlan, hogy valamint vallásuk derék mérvben költöi, ugy nálok, mint kelet egyébb népeinél is, az Indek, Arabsok költészetében is a vallásnak van irodalmukra hatványos befolyása.

Az Indeknek nagyszerü Eposzait — átültetve Angol és németbe olvashatjuk — mindenütt a Brahma, Visnu, Sivas istenein, s a háromság Trimurtis, nemhogy átlengik hanem viszik, igy a Sakkonthalának egész cselekvényét söt bonyodalmát is, szellemiebben ugyan mint a classicusok deus ex machinái, de mégis ők oldják meg.

Az Arab költökben lehetlen nem ismerni fel a fatalistákat, müveikben az Allah végzeteiben megnyugvást, melyből önmegadás, ebből kedély nyugalom s igy bizonyos nemes derült nézleteknek sugárzanak vissza.

Magok a Perzsák — hogy visszatérjek — Zoroaszter vallásának a Zend-avesta tanoknak költöiségét Hafizban adják vissza nemcsak, hanem egyébb irodalmi termékeikben is.

És ámbár vallásuk költöiségét általában nem tagadhatom, mégis a szoros értelemben költöinek nem felel meg, s igy irodalmuk is nem a való müvészi.

Mert az eszmének érzékitése nálok nem a lélekből képeztetik, mint azt a müvészet kivánja, hanem a külső lét által közvetlenül mint azonos kifejezés adatik elő.

Igy a világosság istene Ormuzd nem abstract valami, hanem maga a világosság mely fentartó, teremtő, ellentétben Ariman a setétséggel, mint rontó erővel.

E tan nem simbolice veszi a világosságot mint például az Aegyptomiak a Sphynxet, Isist, Osirist, vagy a Görögök Promestheoszt, hanem a világosságot ugyanazonitja a jóval, ezt a külső természettel.

Ekép tehát a külső természet nyer költészetükben érvényt, mely a szépnek csak egyoldalu kifejezése; már pedig a belső a lélek világa levén annak tárgya következik: hogy költészetök hasonló a zöld füvön rezgő harmatcsepphez, mely nem egyébb szépsége mellett harmatnál.

Egy héber dal jut eszembe, melyben a harmat s egyébb természet jelenségek személyesittetnek, s a keleti költészet méltó gyöngyét képezi. Czime „Az éj dalai." Im itt közlöm Herder után.

— Dávid ifjuságában Bethlehem ligeti közt ülvén egykoron, ime megszálta őt Jehovah szelleme, s felszabadultak érzékei, hogy az éj dalait hallja.

— Az egek Istent dicsőiték, s minden csillag egy karba lépett velök; hangjok csengése a földet érinté, s a föld végeig hullámzott csendes énekük.

— „A világosság Jehova arcza" szól a nyugvó nap: „én ruhája szegélyzete vagyok" viszonzá rá az esthajnal.

— E felett a felhők tornyosodva szóltak: „mi éji sátra vagyunk" — s a felhők vizei estdörgésben hangozák vissza: „Jehova hangja felhőkön megyen; a tiszteletnek Istene dörög, a tiszteletnek Istene magasan fendörög."

— „Ő szárnyimon lebeg" szólt a szél suhogva: s a nyugott lég viszont felelt — „én az Isten lehelete vagyok, üdítő jelenlétének lebbenése.

— „Dicséneket hallok" szólalt meg az alélt föld" és én csendes, néma vagyok"?! A hulló harmat válaszolt neki:" üdítni foglak, hogy gyermekid ujulva ujjongassanak, hogy ecsetéid mint a rózsa virágozzanak."

— „Vigan viritunk" csengett az üdö liget; s a telt kalászok belésusogták „az Isten áldása vagyunk! Az Isten hadai éhhalál ellen."

— „Magasból áldunk titeket" szól a hold „áldunk titeket" viszonzák erre a csillagok. — És nyögdicsélt a kis tücsök mondván: „megálda ő még engem is egy cseppke harmattal."

— „És eloltá szomjamat „viszonzá az eb."

— „Engem üdített „szólt" a felugró őz.

— „És adja táplálékunk „almadá a vad."

— „És ruházza báránykáink" bégeté a nyáj.

— „Ő meghallgatott „károgá a holló" midőn elhagyott valék."

— „Ő meghallgatott „válaszlá a kecske" midőn időm közelge hogy nemzenék."

— Nyögdicsélt a gerle, és a fecske és minden madár almadozva szólt utánna: „megtaláltuk fészkeink, házaink; mi az Isten oltárán élünk.

És szárnyainak árnyékában alszunk, csendes nyugalomban."

— „Csendes nyugalomban!" viszonzá az éj, és hosszan hangozá.

— Itt a hajnalpirnak hirnöke kiálta fel: „Nyissátok meg a kapukat, a világ ajtait! A tisztelet királya megjelent!"

---

vánta, meg nem jelenhetett, a helvéták veszedelmes állhatatlansága, Lajos franczia király hirtelen halála (1-ső jan). Károly, Ausztria- és burgundiai főherczeg unokája, kit ekkor nagykoruságra emelt, s más egyébb okok gátolták; hanem Matét, az említett érseket és salzburgi segéd főpapot (conduitor) teljhatalommal indította Ulászlóhoz, előre bocsátván Cuspiniant Budára szándékának nyilvánitása végett, hogy az összejövetel „Laetare" vasárnapra halasztassék. Mindezekről Sternberg László korlátnok által tudósitá fivérét a magyar király, mire Zsigmond Krakkót 5-ik Martiusban elhagyta, nem hallgatván Mechovita Mátyás jeles orvos tanácsára és jóslatára, hogy a császárt Élek napja előtt nem látandja; a jóslas beteljesedett. A két fejedelem csak jul. 16-án találkozott egymással.

Máté 15 5. Febr. 23-án Bécsben nagy tisztelettel fogadtatván, háromnapi ott mulatás után Bécs-Ujhelyen (Nova Civitas) gyülést hirdetett a császár parancsából. A fejedelmek egymás iránti bizalmatlanságának véget vetett a lengyel király közeledte Pozsony felé. Azalatt a bibornok Ausztria, Stájer, Karanthán, Krajna követeivel szorosan teljesité a császártól vett rendeleteket, de érvényre nem emelhette a magyar királynak márcz. 18-án Pozsonyba érkezte miatt; azonban mit sem mulasztott el kémkedéseivel, hogy a magas bizalomnak megfeleljen, követeket küldvén Pozsonyba, hogy ajánlatát a magy. király elcibe terjesszék; Zsigmond lengyel kir. 24. márcz. Nagy-Szombatból Pozsonyig kisérte a pécsi püspök György és a brandenburgi Mach. hasonlóan György; maga Ulászló Lajos fiával a kalocsai, váczi, bosniai és Szerém püspökeitől környezve, meg számos nemzeti fényben ragyogó nemességtől kisérve, nyilt téren eleibe ment közeledő fivérének, a kocsi megállott, Ulászló székre ült; Zsigmond átkarolta könyező testvérét, az ifju Lajos pedig megcsókolván nagybátyját, szives fogadtatásának czáltal adta jelét, azután ismét kocsiba ült Ulászló, Lajos pedig lóháton kisérte atyját a városba. Zsigmond kisérete ezerötszáz részint huszár, részint német öltözetü lovasokból állott, kiket számos lengyel, orosz, török, tatár foglyok kisértek, kellemetlenül harsogtatván trombitájukat; melyek a darázsok és bogarak zugását utánzó, fület sértő hanggal hasiták a levegöt; a főurak között kitüntek az oláh vajda Virla Miklós sandomiri nádor, továbbá: két Miklós és Endre vilnai, liblai és marburgi nádorok, Schidloviczki korlátnok, Kostiliczki Endre, kincstárnok; Lukács Lengyelország kapitánya, három püspök egyébb egyházi főszemélyekkel; Mátyás az uladislavi, három király alatt (Albert, Sándor és Zsigmond) korlátnok, János poseni és Péter prsemisli püspökök; — bevonulás Pozsonyba 8 órától, délután egy óráig tartott.

Ulászló saját fivére nevében Máté bibornok elébe küldé fiát Lajost, a kalocsai érsek és Magyarország korlátnokával Gergely, Frangepán gróffal 29. márcz. következő napon elérkezett Bakács esztergami érsek fényes kiséretével, kinek ismét eleibe ment Máté, a két király követeivel.

Virág vasárnap volt, midőn Tamás érsek, három király és az ifiu Anna jelenlétében az isteni szolgálatot elvégezte sz. Márton templomában, másnap ugyane templomban ismét megjelentek az említett fejedelmek, bibornokok a számos nép, a királyok és császár közti egyességért latin, magyar és cseh nyelven imájokat elmondandók, innét egyenest a magyar király lakába vonultak a fejedelmek, papi és világi méltóságok, kik előtt Máté küldetésének czélját kitárta, mire az esztergomi érsek üdvözlő szónoklattal tisztelte meg az előtte szóló császári teljhatalmút; az értekezlet (ötvenen voltak jelen) délután két óráig tartott.

April 3. Máté a lengyel királynál tisztelgett, Cuspinian átadta a császár iratát.

Annyinak jelenlétében, oly fontos ügyben (házasság) tanácskozni, komoly határozatra birta a fejedelmeket, azért mindegyik király tanácsosainak számát megkisebbité; Máté, Mraxi, Saurer, Cuspiniant és Vogt-ot tartotta meg a császár részéről; a magyar király az eszt. és kalocsai érseket és pécsi püspököt; a lengyel: Péter premisli püspököt, Schidloviczki korlátnokot és Miklós vilnai nádort; ők az előterjesztéseket fejedelmeiknek tudtokra adták, de a több napi tanácskozmányok teljes egyértést még sem eredményeztek.

Hogy még is Máté a császárt a történtekről tudósitsa, Bécsbe ment apr. 12. innét Roggendorf és Saurer követeket Ágostába küldé ez alatt fél Pozsony elhamvadt.

Máj. 11. ismét Pozsonyban termett Máté hat tanácsosaival. Hét napig tartott a víta, lótás-futás, tanácskozás, czikkezés, hol egyik, hol a másik király v. érseknél, titkos, értekezlet stb.

WERTLER MÁTYÁS.

(Folytatása következik).

— Felkelt a nap, s Dávid zsoltárteljes álmából ébredett. Mig élt lelkében hordá a teremtésnek dalát s hárfájából naponta kiadta zengzetét.

Gyönyörü költői felfogás, magas képzelő erő, mely a természet tárgyait, tüneményeit megszemélyesiti, hogy Dávid álmának allegoriájában a fő eszmét megénekelje. — Ihletett költő lehetett kinek agyából folyt.

Az egészben Jehova dicsőitése, mindenhatósága az alapeszme, s a költő, hogy ezt kivigye, a természetet lelkesiti.

Egy vonással előttünk a táj nyugvó napjával, esthajnala, az e felett tornyosuló dörgő felhőkkel, az ezt kisérő széllel, a hold csillagok, az állati a növényvilág ezernyi tarkázataiban, mind cselekve cselekvényben, pedig ez nem „tájfestői gondolat."

De itt a dörgő felhők például nem egyedül felhők, hanem „Jehova hangja" és igy tovább.

Ez a simbolicus költészet vakitó fényü szépsége.

És ez e költeményben onnan van, hogy a Hébereknél Jehova szellem, minden erkölcsi jónak kutfeje, eszme, mely nem azonos a külvilággal, hanem egyedüli és az anyag felett urkodó absolut eszme, mig kelet más népeinél isteneik közt a legfőbb is mint Ormuzd, Brahma azonosak a természettel.

RÉNYI.

Tüzoltó testület.

Az elemi csapások egyik legnagyobbika a tüzvész, különösen hazánkban, hol még a társadalmilag jótékony egyleteknek nagyrészt hiányában vagyunk; s a hol még városokban is (például Nagy-Kanizsán) kürtőnélküli, szalmafödeles házak, nagyszámmal vannak — következései a legveszedelmesebbek. Mindenesetre, egy 15,000 lakossal biró várost megilletne egy jól szervezet „tüzoltó-testület" azonban — megvan népünk egy részében azon sajnos tulajdonság, hogy nem barátja az ujitásoknak, s sokszor a legüdvösebb intézkedésekben félreértést, rosz akaratot, költségeskedést, s tudja a jó Isten mit mindent lát. Nem olvas, nem gondolkodik az ilyesmikről, tehát nem is lehet helyes fogalma azokról.

Nagy-Kanizsa város tanácsa 1836-ik évi aug. 5-én tartott üléséből, a tüzi veszélyek oltalmazása iránt — tüzoltói rendszabályokat bocsátott ki, melyeket kivonatban közlendünk:

1. A vizpuskák mellé: egy főkormányzót, a czéhmestereket, segédekül: a lakatosokat, puskásoka', kolompárosokat, és rézmüveseket — összesen 33-at rendelt állitani.

2. Létrák, csáklyák- és fejszékhez: a főkormányzón kivül czéhmestereket, segédekül: ácsokat fejszékkel, füstfaragókat, bognárokat, csutorásokat szürszabókat, összesen 59-et.

3. Pemetékhez: a rendezőn kivül 22-őt.

4. Vizhordásra: a vezénylőn kivül 210-et.

5. Örökül és házibutorok kihordására, fentebbi rend szerént 80-at, végre:

Van gondoskodva orvosról, és borbélyról, hogy a helyszinén előfordulandó sebesülések azonnal kezeltethessenek; elmaradás esetében a mesterek 5 a segédek 2 ezüst forinttal büntettetnek — ha nem igazolhatják kimaradásukat.

Megvan emlitve, még pedig név szerint — kik tartoznak lovakat adni a fecskendők elé, kik tartoznak gyalog dolgozni az oltásnál — ugyszinte a vezénylők nevei is kivannak téve; sőt, a legelsőknek — kik a vész szinhelyén megjelennek, 1 koronás tallér jutalom tüzetik ki.

„Az igéret szép szó, de ha megadatik csak ugy jó." Azt szokta a magyar mondani.

Mennyiben lett az ige testté, s mennyiben teljesittetnek a rendeletek? Azt, ugyhiszem — a napokban történt tüzvész körüli eljárás eléggé bizonyitja.

Joggal követelheti tehát minden polgár, hogy a községben — melynek kebelében él rend uralkodjék — s az ezt érvényesitő szabályok, lelkiismeretesen megtartassanak.

Ajánlom igénytelen soraimat polgártársaim figyelmébe — s hogy jövőben netán előfordulandó tüzi szerencsétlenségből nagyobb szerencsétlenségek ne származhassanak, alakitsunk egy rendszeres s jól szervezett: tüzoltó-testületet.

Bécs, 1864 tavaszhó 22-én.

„Nem, nem! a legkisebb sem vész el itt!
Im az oltár, hü áldozataival."

(Tompa Mihály az Alföldiek segély-albuma „előhang"-jában).

Az Isten talán azért engedé hazánk nagy részét az inség nehéz járma alatt szenvedni, hogy a nemzet életere nyugalomban el zsibbadjon, s életre valósága, mint oly sokszor fegyverével, ugy most a szeretet áldozataival bizonyittassék be. Testvéreink jajkiáltására, mint harczi kürt rémes hangjára,

„Az érzés nyugtalan felrezzene...
És rendbe hozni mi feldult, zilált:
Kinyult a munkás részvétel keze." (T. M.)

A testvéri honszeretet oltárán magasan lobog az áldozat tüze... boldog, ki tehetsége szerint a lángot szitani el nem mulasztá!.. Nem czélom itt azon nagyok neveit dicskoszoruba füzni, kiket a tettleges szeretet harczterén mint bajnokokat eléggé nem csodálhatunk; nem czélom hölgyeink azon lelkesedését magasztalni, melylyel nem csak az ország szivében mint „árusnők" hanem egyebütt is, mint „alamizsna gyüjtők" lobogtatták a szeretet nemzeti zászlaját: csak a bécsi magyar aristocratia hölgyeinek azon nemes eljárását akarom pár vonással bemutatni, melylyel a haza határain kivül is lángkeblök erényeinek oly szép bizonyitványát nyujtják.

Sokkal ismeretesebb a bécsi segély-gyüjtés sem hogy a jelen sorok róla, mint ujdonságról szólhatnának, de azért tán nem lesz fölösleges, ha e becses lap hasábjain is fennmarad a magasztos tett emléke.

— Bécsben a magyar főrend lelkes hölgyei mükiállitás rendezésére egyesültek, arra müködve, hogy minél több érdekes tárgyat gyüjtsön össze a müvészet s történet köréből. Az ügy felkarolása, a mindünnen érkező becses tárgyak, szép reménynyel kecsegtették előre is a vállalkozó hölgyeket, s nem is csalatkoztak; mert a látogatók száma első nap a kiállitás után oly nagy volt, hogy a bevétel 2000 forintnál több tett ki, — ide értve természetesen, hogy kevesen szoritkoztak egész pontossággal a belépti (2 fr. o. é.) dijra. — E hó 10 óta áll fenn a mütár, s már is 25,000-et meghalad a jövedelem. Ha igy megy a hónap végéig (mert május elsejével lejár a határ idő), tetemes összeget nyujthat át a szivesen fáradozó magas hölgy-koszoru — a szenvendők vigasztalására. Legszebb jutalmuk lesz a nemes lelkeknek a letörlött könyek, s a boldogitó öntudat...

Miután egész Bécs figyelmét magára vonja e mükiállitás, tekintsük meg mi is röviden az érdekes tárgyakat!

A festészet remek személy- s tájképekkel van képviselve. Gallait „Dal[illegible]ban egy bánkodó élő alak van előttünk, bájo[illegible]egén a kelő nap természet hü sugári meglepő[illegible] ömlenek el. Delaroche „martyr-"ja megható: a keresztény hősnő hulláját, mintegy kimélve, csendesen viszi magával a hold fényében tükröző vizfelület. — Compte „a fecskék bucsuzójá" ban a vándor madárkák csevegését hallatja. — Nem birálgatni, csak felemliteni szándékom [illegible]leles müvészeti termékeket, melyek majd mindegyikéről csak azt mondhatnám: ez dicső, ez is fenséges, [illegible] is remek!..

Gróf Zichy fegyvertárában a régiség szép emlékeivel találkozunk, s mellettök csodálkozva kérdezzük: annyira elgyengült már az utó-nemzedék, hogy őseink kardjainak forgatására most nem egy hanem legalább is négy izmos kéz igényeltetnék?!.

A csillogó ékszerek önkényt magokra vonják figyelmünket, melyek közül kitünők: Császárné ő Felségének diademai, s az egri hölgyektől felajánlott emlék-ajándéka; ugy szinte Széchenyi István arany-serlege. Nem hiányzanak ezen oszt[illegible] tárgyak sem, melyek nevezetes egyének emlékét ujitják fel — a régi időkből. Ilyen: Corvin Mátyás drága gyöngydús nyakkendője; Zápolya János [illegible] mentekötője; Bethlen Gábor „olthat[illegible] szon[illegible]anuskodó ivópohara s egyebek.

Ily gazdag s fényes tárgy[illegible]an bővelkedvén a kiállitás, kettős érdektől vonzatnak [illegible]gatók; s ezen érdekek egyike: a müvészet méltánylása, másik pedig és legfőbb a részvevő szeretet szent sugalma.

M... —y.

Iske, 1864.

Tekintetes szerk[illegible] ur! A „Zala-Somogyi Közlöny" 11-ik számában a különbfélék rovatában olvastam, hogy Somogymegyében a G. uradalomban plane tavaszi vadászat alkalmával — magok az erdőszök — hat őzet, az a[illegible]t anyában még négyet ejtettek volna el; egész [illegible]tisztelettel merem megjegyezni; ezek bizonyára nem erdőszök-, de még erdő-csőszöknek sem nevezhetők, hanem igenis dögvadászoknak. Miután a vadászat törvényes szabályait sokan nem ismerik — vagy ismerni nem akarják, tehát elolvasás végett elősorolom a következőket:

1-ör. Az 1802. t. cz. 2 §-a a közbirtokosság tilosára vonatkozó tétele oda magyaráztatik, hogy a birtokosok, vagy birtokmennyiség többségeinek határozata meg nem egyezhetés esetében a kisebbséget is kötelezi.

2-or. Minden vadászat-jogositott köteles, a tilos időt szorosan megtartani; a ragadozó vadak kiirtásához pedig tehetsége szerint járulni.

Ki a tilos időt áthágja, [illegible] kárt okoz, a kár kétszeres megtéritésén felül a kár és a körülmények minősége szerint, fogsággal [illegible]büntettetik; kár okozás nélkül fegyverétől megfosztandó, azonfelül mint kihágó minden esetben viszonyaihoz mérten büntetendő.

3-or. A tilos idők a különböző vadfajokra nézve, az 1802-ik 24-ik t. cz. alapján — köztudomásul ide iktatandók.

A négylábuakra tilos a vadászat a következő időközökben:

a) himszarvasokra október 1-étől junius 1-éig; b) szarvastehenekre február 1-étől november 1-éig; c) dámvadakra november 1-től junius 1-éig; d) bakőzekre február 1-től julius 1-éig; e) nyulakra február 1-étől szeptember 1-éig.

Szárnyasokra:

f) tuzokokra martius 1-[illegible] augusztus 1-éig; g) fáczányokra martius [illegible]-étől szeptember 1-éig; h) foglyokra február 1-étől augusztus 1 éig; i) vadludakra és réczékre aprilis 1-től julius 1-éig; k) szalonkákra május 1-étől augusztus 1-éig; l) fürjekre, vadgalambokra, stb. aprilis 1-töl augusztus 1-éig.

Hasonlólag tiltatik hurkot, tört, vagy fogóvasat használni bár mely czélra.

Különben sokan a vadászatot most már ugy tekintik, mint egy kereskedelmi tért, s mindazok, kik ezt szabadelvüleg felhasználják, nemes, nem nemes polgártársaink — az 1504. 18 t. cz.-ben megszabott 23 frt büntetést, darabonként számitva, a megyei hatóságnál szóbeli per utján lehet rajtok követelni.

Már ha a törvény indokát tekintjük, az addig nyomhatott valamit, még az urbéri viszonyok fennállottak. Most, ugyhiszem a volt földesur érdeke legkevesebbet sem szenved azáltal, ha felszabadult jobbágya vadászattal is tölti idejét. Mondhatnók tehát: „hogy megszünvén a törvény oka, megszünik annak rendelése is."

De eltekintve ettől, midőn a nemesség minden, még sarkalatos jogait is megosztá a néppel, csupán a vadászatot tartotta volna fenn?! azon jogot, melyből alkalmilag s a jobbágyi tartozások szorgalmasabb teljesitésének miatta zárta ki őket, s mely mint szabad vadászati jog, jövedelmi forrás gyanánt nem is volt gyako[illegible]lható.

a) Azonban, hogy minden földbirtokos jogképességgel bir vadászatra, bizonyos.

b) Hogy minden földbirtokos fel van jogositva, ha alkalmas területtel bir — si in sigillativis ratis venatio exerceri possit — azt az 1802. 24. t. cz. nyomán betiltani.

Azonban általános lévén a vadászati jog, megszünt annak szüksége, hogy mások kedvtelésére birtokunk fele részét szabadon hagyjuk, mert vegyük tekintetbe Francziaországot — hol az állam erdei alig birnak oly kiterjedéssel, mint hazánkban hg. Eszterházyéi — és a mult bérszakokban a vadászat 382,000 frankot tett; 1864-ben megközelitőleg 850,000 frankot tesz. Hazánkban egyes birtokosoknál — az aránylag ily tetemes összeg kielégitő segedelmet nyujtana; használjuk tehát most még az alkalmat, s ne mindig a magunk kárán okuljunk.

A g—i uradalomban — ha annak szabad nevezni — fungáló erdőcsőszöknek pedig ohajtom, kik az ártatlan őzikéken: „diviserunt vestimenta ejus," az az osztakodtak; hogy a tek. megyei hatóságtól méltó büntetésöket vegyék.

NEUSIEDLER JANOS.

Pécs, május 5-én 1864.

Már innen-onnan két hónapja lesz, hogy a tavasz beköszöntött hozzánk, s még mindig oly november s deczemberi napok járnak, és ha közben-közben nem volnának egyes melegebb napok melyek nálunk túlmelegek is, az ember azt hinné, hogy Sziberia éghajlata ütötte fel köztünk lakását. Igy 2-án, mely a keresztjáró napok elseje volt ez idén szép, tiszta, derült napunk volt. 3-án már esővel kevert csipős szél kavarta fel az u[illegible]za porát, s sietnünk kellett, hogy ama rövid utat, mely a város vártemplom közt létezik megázás nélkül fussuk be. 4-ére agg Mecsekünket fehér lepellel vonta be a természet, gyümölcsös gazdáink nem kis kárára, azoknak pedig kik e nap a Koloniában (szénbánya) évenkint tartatni szokott Flórián bucsun némi szórakozást és mulatságot szerettek volna szerezni — nem kis boszuságára. Flórián napja mint a város fogadott ünnepe megüleltett, azonban annak tiszteletére a Flóriánkuthoz tartatni szokott körmenet, mely idén a keresztjáró napok 3-ikával összeesett, a rosz időjárás miatt elmaradván, a szokásos ünnepély a püspök templomban hozatott meg.

Ha az ember pusztán vagy falun nem tartja bizton ingatlan vagyonát az olyan Patkó féle legényektől, az nem oly csoda — mintha egy 18—19000 lélekkel biró városban akad ilyesmire, mely bizonnyal a nép mind szellemi, mind erkölcsi romlottságáról nyujt szomoru tanubizonyságot. A bolt feltörések, egymást érik városunkban, a multhónapokban Háj Ede ur boltján kezték meg, folytatni akarták Obermayer urén amint hirlik; de itt nem sikerült nekik. Még rosszabbul ütött ki azoknak kik Weidinger Nándor könyvkereskedését törték fel, megkárositván őt valami 70—80 frt bankó, és valami 15—18 frt réz készpénz elvitelén kivül, néhány csekélyebb értékü tárgy elrablásával — mert ezek felfedeztetvén, kettőjök közül, egyik Mohácson pesti utjában elfogatván börtönbe záratott, azonban innen megszökött, mig végre a hideg és éhség hazakényszerité szüleihez Pécsre, kik azonnal feljelentették a városi kapitányságnál, és most a pécsi börtönben várja kiérdemlett büntetését. A másik hamar megérezte a puskapor szagot és itt hagyta pajtását, miután a lopott pénz és holmin megosztoztak volna, hazájába Laibachba sietett hol azonnal felcsapott katonának. A lettesek közül az utolsó nem más, mintegy czipész legény; az előbbi pedig W. ur megszökött inasa, ki előbb W. ur lakásáról kilopván a kulcsot, azzal nyitott a boltba, s legnagyobb kényelemmel hozta ki az elvitteket.

Hasonló kisérlet és tett, fordult elő legközelebb 3. és 4. közti éjen, és pedig négy helyen a város kellő közepén, ugymint: a városház sark[illegible] Blauhorn előbb Mayer ur kereskedésében; Kisági előbb Pucher Simon szabómester ur boltjainál, de mind a három helyen hajótörést szenvedett gonosz[illegible]vők; mig végre a negyediken, Zimmerma[illegible] ker[illegible]ésében elérték s végrehajtották kit[illegible] czélukat. Hogy mit vittek el eddig még [illegible]hattam meg.

TARANYI.

Nagy-Kanizsa, máj. 10.

△ A rendező bizottmány felszólítására örömmel indultunk Keszthelyre, — circa 200 — résztvevendő egy ünnepélyen, melyre nemcsak Zalamegye, de az egész nemzet méltán büszke lehet, mert a magyar szív mindig akkor dobog leghevesebben, ha megmutathatja, hogy tehet hazája érdekében valamit; már pedig van-e szentebb és nemesebb tett, melynek szebb hazafiui szinezete lenne, mint „alföldi szükölködő testvéreink" felsegélésére tett törekvéseink. — Ilyen volt a május 10-én Keszthelyen, mintegy 8000 ember jelenlétében végbement „gazdasszonyi kiállítás" — és ovvel egybekötött „ló kiállítás és lóverseny." Szükségtelennek látjuk a kastélyt és gyönyörü parkját körülményesen leirni, térjünk magára a kiállitás- és lóversenyre: Az első terem, a sorsolási nyeremények kiállitása m ly pompás — 600 — különbféle tárgyak műhalmaza volt; e tárgyak számozva a kisorsolásra készen álltak. A sorsolás a déli órákban ment végbe. A második terem, telve inycsiklándozó remek- sütemény- s különféle sültek- és kenyerekkel. Harmadik teremben borok és gőzbefött gyümölcsök. A negyedikben házivásznak, len és kender voltak elrendezve. A kiállítás alatt a parkban megyénk elökelö hölgyei sátrak alatt árultak sonkát, kalácsot, bort s mas frissitöket; s ez mind gr. Batthyányi Zsigmondnő ő méltósága indítványára történt. Forró köszönetünket fejezzük ki Zalamegye nemeskeblü hölgyeinek; kik honszerelmüknek majdnem páratlan tanujelét adták. Elismeréssel tartozunk az ügy körüli fáradozásért Botka Mihálynő ő ngnak is.

Megszemléltük a lókiállitást, melyen ugyan kevés, de szép lovak voltak kiállitva. Innen a versenytérre mentünk, olyat még Zala nem látott! t bb, mint nyolczezer lelkes és áldozatkész néző volt jelen; ennek nagyszerüségéröl hasábokat irhatnánk, de helyszüke miatt, csak rövideden emlithetjük meg.

Első futás: Tallián Géza és Gyika; nyertes, Tallián Géza. 2-ik futás: gr. Erdödy László és gr. Széchenyi Jenö; nyertes, gr. Erdödy L. 3. futás mezei gazdák versenye, zajos éljennel fogadtatott, melyben ugyszólván még gyermekek is minden nyereg nélkül futtattak. Első nyerö Bálint Ignácz, Inkey László csikósa; második nyerö: Husz Ferkó; harmadik nyerö: Pál János. Negyedik futás, az akadály verseny: résztvettek gróf Erdödy László, b. Puteani Ödön, és Tallián Ödön; nyertes: gróf Erdödy László. Ötödik futás: Tallián Géza és b. Puteani Ödön, nyertes az utóbbi. Hatodik futás: magán fogadás, Berzsenyi Ernö és Fak Károly — csak egy lófejjel nyert az utóbbi. E verseny létesitését a zalamegyei gazdasági egyesületnek, és elnökének, tek. Botka Mihály urnak köszönhetjük. A rendezés körül Hertelendy Ferencz ur szerzett magának érdemeket — daczára 63 éves korának mesterileg lovagolt. Isten áldása a derék férfiakra! kik nemcsak megyénknek, de hazánknak is diszére válnak. — Az eredmény circa 8000 forint oszt. ért. —y—

Mükedvelöi elöadás Z.-Egerszegen.

Ismét egy fájdalomköny lett letörülve az inséggel küzdök arczairól, ismét egy nemes példa bemutatva a kegyelet oltárára! f. május hó 2-án a t. mükedvelö társulat már két izben tanusitott lelkesültsége, s áldozatkészségével lépett ismét közönség elé. Az elöadott szinmü „Müveltség és természet" czimü, Balogh István által fordított vigjáték volt. A t. szereplök közül Liliomvolgyi grófnöt Hegedüs Etti k. a. ismert müvészi tapintatával és azon urnöi san gennal adá, mely — kivált az idegen nyelvü mondatok szabatos kifejezéseinél — a szinpadi alakban comme il faut közéleti társalgót engede gyanittatni, — leánya Aurora — Novák Sarolta k. a. — által képviselve, kedves szinpadi jelenség volt, s ügyes kerekded mozdulatai, s szerepén egész lélekkel csüggö biztos játéka által a közönség többszöri tetszésnyilatkozataival találkozott. Aspasiát Orcsz Ida k. a. adta, ki különösen a szerepesere általi pseudo grófhölgyet kitünöleg játszta, s ezuttal is megmutatá, hogy mai szerepe a minap nyert babéroknak corollariuma volt. Gróf Füzes kapitány — (Plihál ur), megállta helyét. Báró Hegyi (Graff ur), szinte otthon volt szerepében, csak szavalási folyékonysághoz szükséges neki némi gyakorlat, hogy ment legyen a némelykor észrevehetö akadozástól. Az est hőse ma Pontos Mercur (Büky Gyula ur) lett, ügyes marquirt alak volt, s tetszett. Játéka müvészi alapon nyugszik, s tanulmányához kevés szorgalom, s gyakorlat kellene, hogy benne kész müvészt lássunk. Scheffer ur — mint Szikra Mihály közhuszár, finom ötletekben nem sokat engedett Szigethi József minapi „Kaczér Tamásának."

Az öltözékek is választék, izlés és esin tekintetében, különösen a nök részéröl, elismerést érdemelnek

Közönség ezuttal mérsékelt számmal, különösen vidékröl sokkal kevesebb, mint a minap.

Fájdalom, hogy sokan a közös, jóakaratu czélt összetévesztik az elvvel, s ott és akkor sem tesznek semmit, midön ép e l v b ö l kellene tenni a c z é l é r t! A tiszta jövedelem ezuttal 145 frt. o. é. Igy az eddigi három elöadás összesen 500 frtig o. é. jövedelmezett. Amint értesültem számos feláfizetések történtek, kivánatos lenne azok neveit nyilvánosságra hozni, értem az első elöadásnáli adakozókét, kiknek becses neveikröl nincs tudomásom.

Különösen hálás elismeréssel tartozunk az első elöadás alkalmából Novákné ő mlga buzgalmának, ki a jegyek minél jobb elárusittása végett házról házra járva, volt szives fáradozni. A 2-ik elöadásnál tudomásomra jött felülfizetök: Isoó Alajos 4 fr, Inkey Kázmér 3 fr, Rumy Robert 4 fr, Skublics László 4 fr, Tuboly Lipót 3 frt. o. értékig.

Reményünk van hinni, hogy ezuttal nem utoljára láttuk a t. mükedvelöket azon szerepkörben, melyet áldással fog majd emlegetni sok szükölködö kebel.

Szent-László, május 6-án 1864.

TUBOLY VIKTOR.

Hirek és események.

Meghivás. A somogymegyei gazdasági egyesület tavaszi nagy gyülését, f. évi május hava 18-án Kaposvárott, d. e. 10 órakor fogja megtartani. Az igazgató-választmány a megelözö napon tanácskozmányra ül össze. Elnöki meghagyás folytán. Kelt Kaposvárott, apr. 17-én 1864. **Kozma Sándor**, egyleti titkár.

△ Május 1-én, mint herczeg Batthyány Fülöp névünnepén a városi templomban nagy diszmise tartatott — melyben városunk majdnem minden rendü és rangu polgárai ünnepi öltönyben jelentek meg; az isteni tiszteleten a Dalárda tagjai is közremüködtek — ennek végeztével távirdailag tiszteltetett meg ő herczegsége, kinek jótéteményeit városunk soha sem fogja elfelejteni. A sürgöny déli órában menesztetett el, s délután két órakor érkezett meg a megköszönö válasz. Egy lélekkel, egy szivvel kivánjuk, hogy az érdemekben megöszült nagy férfiut, a magyarok Istene sokáig éltesse!

△ A „Kanizsai Dalárda" f. hó 1-ére kitüzött közgyülését a tagok hiányos megjelenése miatt, meg nem tartatván, azt junius 5-ikére odázta el, melyben résztvenni a t. cz. pártoló tagok is egész tisztelettel felkéretnek.

△ A mulatókertek megnyittattak, a közönségnek van alkalma szórakozni — csak az a baj, hogy az eszköz hiányzik; nincs kereset, nincs pénz! N.-Kanizsát életrevaló, vigkedélyü nép lakja — s évek elöti minden nyilvános hely tömve volt, s a jókedv, csak a felkelö nappal ért véget, hogy kinyugodjék a szellem és test egyaránt; más világ volt akkor — nem mint most, midön a forintosokat megszokott erszényekben is az apró krajczárokat számlálják, s azok is oly szomoru hangot adnak, mintha éreznék a nyomoruságot. Tapasztaljuk ezt akkor is, midön városunk mindkét felekezetü derék fiatalsága az alföldi szükölködök javára tánczvigalmat rendez a „Zöldfa" vendéglö teremében; hol a fényes világitás mellett két hires zenekar akarja mulattatni a j ó ü g y é r d e k é b e n megjelenöket. De mily kinos meglepetés a rendezökre nézve ha a megjelenteket ujjaikon számlálhatják meg? pedig a deficitet még is az erszénynek kell ám kiizzadni! Furcsa most a világ, tánczol — de vigadni nem tud, mert a sorshuzza a: n i n c s p é n z c s á r d á s t!

△ Május hó 3-án délutáni fél két órakor a helybeli sz. Ferencz rendüek zárdája egy melléképületében tüz ütött ki — azonban hamar elnyomatott.

△ Időjárásunk olyan, hogy majd minden földbirtokost kétségbe ejt; máj. 3-án oly havazás volt, hogy a földet ujnyi vastagon borította a hó — az idö folyvást hideg, s azért még nem válhatunk meg téli öltönyeinktöl. — Mennyire ártott az utóbbi fagy, azt a jövö fogja megmutatni.

△ Azon gaz rabló-gyilkos társaság mely a mult évben a két megyét annyira nyugtalanitotta — utolsó tagját, Szép Józsefet, a dobsai erdöben — s dühös védelem után elfogták a csendörök, s a helybeli katonai rögtönitélö biróságnak átadták. Szép József 26 éves, izmos testalkatu; Nagy Anti és Kulics bandájának hü tagja volt. A vizsgálat most van felette folyamatban.

△ Öt rabló ismét megkezdte müködését, Somogyban e napokban sok rablások történtek: Csákányban Domaniczky uraságnál, s a plébánosnál; Nemesdéden és Csicsón — az utóbbi helyen sok garázdálkodást elkövettek.

Kaposvár

Somogymegye föispánja Mérey Károly ur ö méltóságának leirata a központi föbiróhoz.

Kaposvár, april 19-én 1864.

T. Kriszt János föbiró urnak!

Folyó hó 12-én 586-ik sz. a. tett jelentése folytán, melyel Kaposvárosa birájának azon kérelmét — miszerint a városnak héber vallásu orvosa — a himlönek héber gyermekekböl, keresztény gyermekekbe való oltásától eltiltasson — hozzám beterjesztette, utasitom t. uraságodat, hogy Kaposvár városa biráját tudósitsa, mikönt a civilisatio jelen korszakának fogalmaival, és a jogegyenlöségre és testvériségre alapitott társadalomnak kifejlödött elveivel — oly meröben ellenkezö folyamodását — komoly tárgyalás alá vehetönek már azért sem tartom, mivel nem kivánnám e tárgynak — s mint hiszem csak a folyamodó biró egyéni nézetének hivatalos és nyilvánosabb megvitatása által, Kaposvár városának lakosait, kik értelmüségüknek és felvilágosodottságuknak már annyi jeleit adák, — azon sötétség, szükkeblüség és türelmetlenség gyanujával illettetni — mely örökös Páriáknak akarja tekinteni hazánk azon népét, mely a korszellemmel és miveltséggel folyvást haladván — az ökornak elöitéleteit annyira győzte le — miként a még eddig némi tekintetben korlátolt jogainak felszabaditása s az e részbeni egyenlöségnek tökéletes helyre állitása már csak idö kérdéssé vált.

Miután pedig az érintett folyamodásnak azon állitása, hogy az oltás beteg gyermekekböl történt — az általam e részben elrendelt és a megyei föorvos ur által véghez vitt vizsgálat folytán — tökéletesen alaptalannak bizonyult be. — T. uraságod folyamodó város biráját oda utasitandja, mikönt jövöre panaszát és jelentéseit csak alapos tényekre fektesse.

* A már-már helyreállott közbéke, a martjális törvények daczára is, ujból megzavartatott. Épen május 1-re hajnalban 2 erösen felfegyverzett rabló jelent meg Heteson az ágyában nyugvó uradalmi tiszt elött, töle az uraságí lovakat sürgetvén. Be is fogattak, el is utaztak Csokonya felé. Mint hallók, szorulhatott csizmájok, mert fosztogatásra nem is gondolva sietteték elmenetelöket.

* A kaposvári gözmalom ügyében erösen folynak az illetök közt a tárgyalások. Remélhetö, hogy a még fenlevö akadályokat ügyszeretet, kitartás és jóakarat legyözik.

* A kaposvári gymnasium falai már felállittattak. Csak tetöt és tisztogatást vár az épület, mely épitöjének Heindlhoffer urnak becsületére válik.

* A kaposvári háziurak ugy halljuk, folyamodni akarnak, hogy a házbér nagy, megélni nem lehet; azért engedtessék el adójuk, hogy a bérlök még többet izzadjanak. Ez magában non sens, és mégis sok gondolkozik közülök ilyenképen.

* E hó 2-án ismét mint hallók 5 rablót és orgazdát végeztek ki Barcson.

* A somogymegyei takarékpénztár e hó 4-én tartotta közgyülését, mely alkalommal a nmlgu Helytartótanács által jóváhagyott alapszabályok tudomásul vétetvén, a társulat elnökeül Mérey Károly föispán ur, titkárul Kovácsics Öszinte, választmányi tagokul pedig következö urak választattak meg: Kriszt János, Spiczer Mór, Tevely Elek, Bükkel Miklós, Folly Imre, Csépán Antal, Rényi Rezsö, Vajda Pongrácz, Kelemen Lajos, Kozma Sándor, Laipczig Antal, Hagelman Károly, Mericsnigg Pál, Bárány Pál, Rimánóczy József, Rummel János, Kacskovics Sándor, Svoy Ferencz Bereczk Antal, Hönig József, Hitaller József, Gulas János, Gundi János, Khön Jakab, Nöthig Károly, Freistädtler Antal, Leposics Ignácz, Babóchay György Souheitl Ferencz, Kontrássy Ferencz, Markus Jónás.

* Midön a hazafiságra hivatkozni megszoktuk elannyira, hogy a gyakorlat banálissá tevé a phrasizokat, alkalmat veszünk magunknak arra hivatkozni jelenben, hol az irodalom és pártolása körül emelünk néhány szót. Szomoru tapasztalataink vannak e téren Ezelött mintegy hónál olvasnunk kellett egy igen jóravaló kiadó felhivásában, hogy a m i J ó s i k á n k kevés olvasóra talál, s müveinek megjelenhetését a 14,000,000nyi bennlakó közül csak 700 vevötöl feltételezi. Ujabban a Kisfaludy társaság igazgatójának egy körirattát olvastuk, melyben a rosszul fizetett pártoló díjak beküldését sürgeti. Végre a sz. István társulat aprilisi üléséböl az igazgatói elöadás, valóban megdöbbentett. Uraim! A nyelv tesz nemzetté, az irodalom pedig ennek öre, fentartója elannyira, hogy ha századok homályába veszne is politikai életünk ez, s a karján vitt miveltség ezredekre biztositja nevünk. — A jó hazafiaknak legyen ez ujmutatás, hol a tett mezeje.

Nyilt posta.

P. Ö tönnek. Pesten. Az igértet várom, különösen jelen körülmények közt használhatom.

R. T. J. Pesten. Hosszu hallgatásnak beszéd lehetne a vége. Óhajtva várnök.

„A Gólya" Ne bántsuk szegényt, jó madár az. Különösen nagyon is mélyen jár a békás tóban.

„Menjünk" Szerencsés utat! Önnek különben sem vagyunk hon.

H. J. Gombán. Nem kell csüggedni. Kitartás legyen a jelszó és „előre!"

Felelős szerkesztő: ROBOZ ISTVÁN.

Gazdasági tudósítások.

Kanizsa, május 9. — Országos vásárunk oly rosz volt — minöre évek óta nem emlékezünk; mindenütt a merre a szem nézett — levert, bús arczokat látott; eladó sok, vevö majd semmi. Tény, hogy több ben vidéki mesteremberek közül sirásra fakadtak, egész nap nem vevén be annyit, mennyit a fuvarr kiadtak. A gabnanemüek közül, csupán a rozs keresztetett — fehér- és vasmegyei kereskedök által. — Buza 4 frt 50 kr—5 frt. Rozs 2 frt 90 kr—3 frt. Kukoricza 2 frt 95 kr—3 frt 10 kr. Zab 2 ft 10—15 k Bor pang. — Szállitmány kevés.

Wajdits József kiadó lap- és nyomdatulajdonos Nagy-Kanizsán.

Nagy-Kanizsa. Harmadik évfolyam. 15. szám 1864. május 20-án.

Zala-Somogyi Közlöny.

Ismeretterjesztő lap

a

széphirodalom, kereskedelem, ipar, gazdászat, tudomány és müvészet köréből.

Megjelen e lap legalább egy iven julius hó 1-töl kezdve minden hó 1-én 10-én és 20-án. — Előfizetési ár postán szétküldéssel és helyben házhoz hordva egész évre 5 frt.; félévre 3 frt. Negyed évre 1 frt 70 kr — Minden előfizető a tulajdonos kölcsön könyvtárát az eddigi fennálló feltételek mellett fél áron használhatja. — Nyilttér egy Petit sorért 10 kr. — Hirdetések négy hasábos Petit sorért 1-ör 7 kr., 2 or 6 kr. és minden további beiktatásért 5 kr. a bélyegdijért 30 kr. fizetendő. A beiktatási dij s a lap kezelését illető minden tárgy a kiadó hivatalhoz Nagy-Kanizsára; a lap szellemi tartalmát illető közlemények pedig, ugy minden levelek bérmentve a szerkesztőséghez küldendők Kaposvárra.

Kivonat.

⊙ A soproni **kereskedelmi és ipar kamarának**, a magas kereskedelmi miniszteriumhoz intézett jelentéséből.

(Folytatás).

Üveg- és üvegáruk.

Az üvegáruk készítése a kamara kerületben eddig csak csekélyebb jelentőséggel bir.

A cs. kir. szabadalmazott Thalheim üveggyár Schreibersdorfnál Vasmegyében, homor és táblaüveget készít.

Az üveg olvasztására légszesz-tüz alkalmazása mellett eddig egy gőzkép áll használatban, melynél egy szélkerék hajtja a légszeszt az olvasztó-kemenczébe. A gyártulajdónos az üzletet — azon kedvező körülménynél fogva, mert jó minőségü barna-kőszén-bányát bir és a készítmény behozott javitások folytán növekedő kedveséget nyer — nagyobbitani törekszik.

Általánosan eddig 6 üvegkészitő, 6 segéd, 6 hordozó fiuk 10—12 évesek, 1 törszakos (Pochmann) a zuzóműnél, 1 olvasztó, 4 fütő, 1 bekötő, 2 napszámos, 1 kőműves, 1 ács, összesen 29 személyek találtak foglalkozást.

A vétyemi üveggyár Zalamegyében, előbb Karger testvérek tulajdona, 1860 évtől Hirschl Samu és társai birtokába ment által, és homor ugy táblaüveget készít, és pedig minden gátló befolyások daczára, mert drága pénzen sem kap napszámosokat, a szükségelt fa messze esik és a felázott utak szokszor járhatlanok. Mind ezen akadályok mellett az üveggyár a krétaüveg (Kreideglas) készítésében örvendetes előmenetelt tett.

Az eddig használt mura-kovand (Kies) helyett Steierhonból a Mura melletti Bruckból hozatják a kaviosot. De nem lehet hasonlót mondani a táblaüveg készítéséről, miután a táblaárak olcsósága a kovand árával arányban nincsen, és azért egyedül hegyifövényet alkalmaznak, miáltal a készítmény igen alárendelt minőségü lesz, és egyedül a környékben talál kelendőséget.

Spiczer Samu üveggyára Beczefán Somogymegyében, szintugy homor és táblaüveget állít elő, — a tüzelő anyag a közel erdőkből vétetik. Ezen üveggyárakon kivül a kamara-kerületben 120 üveges foglalatoskodik, a nagyobb városokban pedig üvegkereskedések állanak, melyek finomabb áruczikkek iránti követeléseknek és izlésnek is teljesen megfelelnek.

Nem lehet tagadni, hogy a fennálló üveggyárak készítményeik javitására szorgos gondot fordítanak, és hogy sem igyekezetet, sem áldozatot nem sajnálnak, hogy gyártmányaiknak elismerést és vásárt szerezhessenek.

Üvegfinomító gyárak a kamara-kerületben nincsenek.

III.

Fémek- és fémaruk.

Vas és vasáruk.

A kamara-kerületben nyersvas készitésére egyedül Pécsett áll fenn egy részvényekre alapitott vashámor, áll pedig hengermüből, nyujtómüből, bádogmüből és gőzkalapácsból.

Ezen vashámorban a gyártási kifejlődés hátramaradása tünik fel, miután 1862 évben, a mint alkalmunk volt megtudni, majd misem készitetett. Ennek okául részint Pécs elszigeteltségét lehet tekinteni, de másrészt az igazgatóságban, és nem elegendő üzleti tőkében kell keresni, mely a legszükségesebb javitások alkalmazását lehetlenné teszi, mert egyébbként mint ritka más helyen, a sikeres kifejlődés minden kellékei megvannak.

Ugyanezen észrevétel áll a vashámorral összekötteésben levő gépműhelyről is, mely majd minden munkával felhagyott.

Vasmegyében 3 vashámor létezik, melyek egyedül fejszék, kapák és lapátok készitésére szoritkoznak; Pécsett pedig egy amerikai minta szerint épitett vaskarika, láncz és ékszer-gyár van.

Ezen gyáron kivül vaskarikák, s lánczok készitésével 3 karikás- és láncz müves foglalkozik.

A vasáruk kelendőségi környéke, csekélységüknél fogva, egyedül a környékre és a kamara-kerület határaira szorítkozik; csak a Vasmegyei hámorok adják el gyártmányaik kis részét a szomszéd Steierhon határos helységeibe. A gyártmányokról s azok becséről adataink hiányoznak.

A szegecsinálás Pécsett nagyban üzetik.

A nyers anyagnak, mely nem kamara-kerületünkben, vagy is említést alig érdemlő mennyiségben nyeretik, lehet tulajdonítani, hogy ezen iparáig, mely a leglényegesebbekhez tartozik, s a gazdászati érdekekkel oly szoros kapcsolatban áll — kamara-kerületünkben nem emelkedhetik.

Másnemü fémáruk.

Kamara-kerületünkben másnemü fémáruk készitésével 77 önálló iparosok foglalkoznak, kik mintegy 250 segéddel és inassal dolgoznak és 250,000 ft. értékü portékát készitenek. Reichel Gy. és társa rézműves Sopronban, utóbbi időkben üzletét tetemesen megnagyobbitotta, és a környében létető czukor- és szeszgyárak által szükséglett gépek és azok alkatrészeinek készitésével is foglalkozik.

Seltenhofer Frigyes gép- és tüzfecskendőgyára, egy harangöntődével kapcsolatban Sopronban, szinte emelkedésben van, és kétségen kivül Seltenhofer ur jelesebb iparosaink közé számitandó.

(Folytatása következik.)

A kereskedői czégek bejegyzéséről.

A nagyméltóságu magyar királyi helytartótanácsnak f. e. jan. 21-én 10836 sz. a. kelt kegyes rendelete szerint, tartozik minden kereskedő, ki üzlete után 40, illetőleg 30—20 forintnyi egyenes adót fizet, czégét ez évi junius végéig az illetékes váltótörvényszéknél a kereskedelmi jegyzékbe leendő beigtatása végett bejelenteni, és ennek elmulasztása a körülményekhez képest 10 fttól 300 frtig terjedhető

TÁRCZA.

Búcsu

(távozó barátomhoz).

Elhagysz te is nemesszivü barát!
Kisér szemem, — utad homályba vesz.
Fájó szivem áldást rebeg reád, —
Csak menj, ha kell! — a férfi sorsa ez.

A férfi lét magasztos küzdelem!
A hol halad: a pálya — harczi sik.
Az, a ki küzd — nem állhat egy helyen,
Miként a harcz: a tér is változik.

Uj térre lépsz, ott is virul babér.
Sorsom leköt, én nem megyek veled.
De nem leszesz magad, mert elkisér
Baráti hü szivem — mely hőn szeret.

Nem egy szivünk, de egy az érzetünk.
Lelkünk sem egy, de egy az eszmeláng.
Távol lehetsz, de egyet érezünk,
Egy eszme hint sugárzó fényt reánk.

Zászlónk közös, s habár más pontokon
— De egy a czél, a mely felé törünk.
Nagy eszme az, melynek szerelme van,
Központban egy a mi hatáskörünk.

Emeld fel a közelmult fátyolát!
Mint ifjak — ott is együtt harczolánk.
Egy érzelem hatolt szivünkön át,
S mely tettre birt, egy volt a lelkiláng.

Álmodtuk azt a szép s dicső jövőt
A melyre vár sok millió kebel ...
Küzdött karunk, fejünk gondokba főtt —
Büvös kor ez ... emléke gyujt s emel.

Álmunkat — ha bár rövid de szép vala!
Egy dördület, s az álom megszakadt.
Bár fájt — de még is nyertünk általa,
Jövőt a tetterő s nem álom ad.

Álmunk a szelid emlékezet
Még őrzi ... mert nincs messze még a mult
Hol megszakadt, — sötét helyen vezet
A sirkebel felé, a melybe hullt.

De hagyjuk el a gyászos multakat, —
Ki él: jelent szeret s jövőbe néz.
A mult felett csak sirvirág fakad
Az élet a jelen s jövőn tenyész.

Vészek között se hagyjon el a hit.
Ki hinni tud? azé a szebb jövő.
A félelem lever, a hit hevít
S dicsőbb jövőt igér, mely visszajő.

Mint volt — legyen jövőnkben oly hitünk
S mind visszajő az, a mi elveszett!

Erő a hit, s ha el nem csüggedünk:
A sirból is hozand ki életet.

Higyjünk — a hit fenntart a vész között,
Erőt merít hitéből a kebel.
Hullámra hogyha hullám ütközött
El nem borít, hanem fölebb emel.

Az él, ki hisz. A csüggedés: halál;
Végperczben is reményl a nagy beteg.
Uj életet siréjben az talál
Ki sorscsapás ölén sem csüggedett.

Higyjünk. Az óra ujra ütni fog
Mely tettre hív, a melyben tenni kell.
Egy czélra két barát együtt robog,
És szent ügyünk győzelmet ünnepel.

PAP GÁBOR.

Történelmi kalászatok.

Első Miksa császár összejövetele Magyar, Cseh, Lengyelország királyaival: III-ik László, Lajos, Zsigmonddal és az osztrák házzal kötött házassági frigy.

(Folytatás).

Máj. 20 reggel hét órától délután egy óráig tartott a tanácskozmány, melynek eredménye felterjesztván a császár és két király tanácsosai előtt

pénzbirsággal fog fenyittetni. Ennek következtében az illető kereskedők csakugyan iparkodnak ebbeli kötelességöknek lehető legrövidebb idő alatt eleget tenni.

A tisztelettel említett rendelet a kereskedőket már bekeblezettekre és még eddig be nem keblezettekre osztályozza, amazok azon kedvezésben is részesülnek, hogy átkeblezések eszközlésére személyesen megjelenniök nem szükséges, és ebbeli beadványaik bélyegmenteseknek nyilvánittattak.

Vannak azonban hazánkban oly kereskedők, kiknek czégje 1850 óta a fönállott megyei váltótörvényszéknél bekebleztetett, hol az illető kereskedőnek aláirási czime, felsőbb helyeni fölterjesztés végett — több példányban állittatott ki.

Azt hinnők tehát, hogy az ily a megyei váltótörvényszéknél bekeblezett kereskedők, e minőségben a személyes megjelenés alól fölmentetnek, annyival inkább, mivel aláirásuk elegendő számban létezik. Ez azonban nem ugy van, és a soproni váltótörvényszékhez e tárgyban intézett folyamodvány tagadólag utasittatott vissza.

Ha meggondoljuk, hogy a hazánk határszélén Sopron Zalától 2, Somogytól 3, Baranya és Tolnától pedig 4 napi járásra esik; ha fontolóra veszszük, hogy az e tárgyban utazó kereskedőnek Sopronban 2—3 napig időznie is kell, és igy utazása nagy időmulasztása mellett még 100—120 forintnyi költséget is igényel — méltán kérdezzük: nem volna-e gyakorlatibb és a közkivánalomnak megfelelőbb, ha az említett, már bekeblezett kereskedelmi czégek bekebleztetteknek tekintetnének, a még be nem keblezettekre nézve pedig elégséges volna, ha azok az illető hatóság által előttemezett kereskedelmi aláirásaik által képviseltetnének.

Egészen máskép volt ez 1848 előtt, akkor ki sem kényszerittetett czégjének bekebleztetésére és nagy utazásokat csak azok tettek e végre, kiknek kedvök tartotta arra időt és pénzt föláldozni; de most pénzt és időt áldozunk annak kivitelére, mit 85 kr. postadijjal szinte megtehetnénk.

A főbökkenő a dologban pedig a következő: Ha az ideiglenes kormány alatt történt bekeblezések érvénytelenek, ugy a kereskedelmi könyveknek az akkori időben történt hitelesitése szinte érvénytelen, e körülmény pedig a forgalombani bizonytalanságot nagy mérvben növelné, és a kereskedőnek a könyvébe helyezett bizalmát nagyon is megcsökkentené.*)

L—y.

*) Azt hiszszük, hogy nem kerüli ki figyelmét a törvényhozásnak t. levelezőnk közölte nézetek. S bár e czik inkább országos szaklapba találná méltó helyét felvettük, hogy t. olvasóink egyrészt az ujabbi rendelet körül tájékozást nyerjenek; másrészt, hogy ujjal mutathassunk mikép az annyira ohajtott törvénykezési rendezés körül már is komoly előjelek mutatkoznak. Mi részünkről üdvözöljük az erre hivatott hatóságot e téren, mert a végleges szabályozást kilátásba helyezik. Szerk.

A haszonbérről.

A haszonbér azon illeték, melyet valamely jószág haszna, vagy jövedelem élvezéséért a bérbe vevő, a bérbe adó jószágtulajdonosnak ad.*)

Jelenleg itt tüzetesen a földhaszonbérről akarok értekezni.

A földhaszonbérlés az 1848. év óta nagy mérvben jött hazánkban szokásba; midőn a jobbágyságnak eltörlése által a földes urak képtelenek lettek, földjeiket saját erejükkel müvelni, s kényszerültek földjeiknek használatát illetőleg müveltetését másoknak bizonyos illetékért árendába adni.**)

A haszonbért illetőleg, az általános tudomásul vagyon: hogy a bérlő a legjobb esetben is alig ad több haszonbért, az árendában vett földért, mint a bérbe vett föld szokásos termésének értékesitése után várható jövedelem felét.

Tehát a földjeinek haszonbérbe adása, a tulajdonost a haszonbérbe adott földjeinek csak felében lévő élvezhetésére szoritja, s a felében adásnál azon előnnyel bir, hogy a haszonbérnél a termés felének beadásánál történhető csalásnak utja bevágatott, és a felében adott földek termésének meghiusitó káros befolyások esetlegességeitől sincs mit tartani.

A haszonbért illetőleg továbbá tény az: hogy a szokásosan müvelt földek, szokásos haszna, vagy jövedelme előállithatásában, a közföldmivelővel, ki munkáját számba nem veszi, csak olyan ember versenyezhet, a ki a gazdaságnak bővebb s emeltebb tudománya mellett, tehetséggel is bir, nagyobb erőfeszitéssel, a bérbe vett földekből több termést s nagyobb jövedelmet előállitani, a szokásosan müvelt földek termésénél és jövedelménél; mely a földek müvelésére forditott költségeit ne csak fedezze, de még felesleg is maradjon, és pedig böven, hogy részént fáradságának és értelmességének jutalma is kikerüljön, ugyszinte az eseményes károk fedeztethessenek.

Hogy pedig a földeket haszonbérlő közrendüek kárukra nem árendálnak, kivált a szorgalmuk és munkásságukról ismeretes német földmivelők, azt tanusitja itt a bácskai német helységeknek folytonosan gazdagodó lakossága; mint p. o. Cservenka helysége, mely a topolyai volt uradalomhoz tartozó emusitsi pusztát szokta bérleni. — Ugy Vaskut helysége, melynek lakossága a madarasi uri és a borsodi pusztai földeket nemcsak bérli, de a borsodi földeket megvásárolni, s sajátjává tenni kezdi. — Ezen példákból, hogy még számos többeket elhallgassak, kézzelfoghatókép megvalósul, a mit felebb mondottam, hogy a közrendü kárára nem árendál.

Azonban az árendáló közrendüek közt még is egy lényeges körnüylállást felemliteni helyén találom: t. i. miután a haszonbérbe vett földek munkáltatásában a németek szorgalmától a magyar és a rácz messze hátra marad s akként az több termést is állit ki, tehát a bérlésből jobban is gazdagszik. Mit ismét az élő példa valósit. Mert miután itt az egykori bajai uradalom végkép eladatott, s ezen eladás apróbb részletekben is történt, németek vették a legnagyobb részt.

Ha tehát a haszonbér a bérlőre tapasztalásként hasznos; magától értetődik, hogy ez mindig a bérbe adó tulajdonos rovására történt, azaz a mennyiben a bérlő előbbre lép, annyiban hátrál a tulajdonos, a ki utóbb a tulajdonos előtt kérdezni fogja, hogy a földje? mint ez a bajai uradalommal történt.

Ezen tényeknél fogva, tehát a haszonbérbeadás a tulajdonosra nézve okszerü soha sem lehet, mert előtte el van zárva az előmenetel utja, a jobblét, a vagyonosodás boldog helyzete, s arra a haszonbér mellett kilátása sem lehet. Káros tehát és felette káros annak, kit a gondviselés földbirtokkal megáldott, földjeinek kezellésétől elállani, ha azt teheti, azaz más akadályok által abban nem hátráltatik. Mert ha a földmüvelést nem tanulta, s ahoz nem ért, az nem elégséges ok; mert azt a mit az ember nem tud, megtanulhatja, csak a szilárd akarat ne hiányozzék és a gondosság, s a mint a tulajdonosnak tudománya és értelme tágaland a gazdaságban és munkásságát eredmény — azaz haszon kisérendi, magától meg jö a kedv az életrevaló emberbe; s gazda, a utóbb még jó és kitünő gazda válhat belőle.

Az pedig, hogy pénze nincsen a bérházás megszerzésére az nem mentség a nem gazdálkodásra. Ezt kétségtelenné teszi, a többek közt a k. m. évi „Dunántuli társadalmi közlöny"ben felhozott, az olvasás, és minél terjedelmesebb utánzásra oly igen érdemes példa: miszerint egy a katonaságból haza került tiszt Somogymegyei Gomba helységbeli birtokára jövén, azt nem adta könnyüden s gondatlanul elhamarkodva haszonbérbe, hanem maga szorgosan gazdálkodván, egyedül a jószág jövedelméből, minden kölcsön vétel nélkül pár év alatt, részben vizenyős földjeiről, a vizeknek okszerü lecsapolása melletti kiszáritások által haszonvehető földjeit megszaporitotta, de azok kezelléséhez a kivántató instructiót és lábas jószágot túl elégséges számban is megszerzette, és igy birtokának első évi jövedelmét, kevés évek alatt nevezetesen megszaporitotta. Mi a haszonbér mellett eszközölhető soha sem lett volna.

Ezen példa tehát kézzelfoghatókép mutatja, hogy kölcsönpénzek beruházása nélkül is lehet előmenetellel gazdálkodni. Értetődvén, ha a tulajdonosnak kedve vagyon a gazdasághoz. — Bátorkodom erre utasitást adni, az életből meritett tapasztalásokból.

Igy p. o. ha a birtok 100 holdból áll. Adjon a tulajdonos 75 holdat bérbe. Ezen haszonbérből szerezzen instructiót a 25 hold kezelléséhez: s ha ezen 25 holdat kellően kezelte, már annak jövedelméből ismét szerezhet több instructiót, a jövő évben az árendából visszatartandó földhöz. Mely eljárást ha pár évig folytatandja, csak hamar megszünend a bérbeadás szüksége, s az ilyen iparkodó gazda egész birtokának busás jövedelmét maga huzhatja s nem kényszerül a bérlővel osztozni, s annak a nyereséget könnyedén oda engedni, mert jól müvelt földjei, a szokásos termésnél bővebben állitandának ki. A mellett lábas jószága, lovai, tehenei, birkái és sertései folytonosan szaporodván, tehetsége és vagyonossága egyre fog nevelődni, mi a haszonbér mellett mind elmarad.

Mely eljárás, és saját kezellés most annyival könnyebb mint az előtt, hogy azt a jelenkornak áldásos vállalkozásai is nagyon elősegitik, miután a biztositó társulatoknak fizetendő mérsékelt biztositási pénzekkel az elemi események csapásaitól is mentesitethetI várandó termését.

Szabad legyen az okszerü termellésre a tapasztalási életből néhány példát felhozni: azt mondja a diák: „si possunt hi et hae cur non et tu nepomucene;" ha tudott ez idén egy bácsmegyei gákorai földmives 3, 1100 öles hold földjén 65 postl m. repczét termelleni, s azt 650 fton eladni, s igy egy holdnak terméséből 220 ftnál több jövedelmet mutatni, azonkivül, hogy a repczének letakaritása után, ezen földbe vetett kukoricza még ez idei drágaságban szép jövedelmet mutathat; miért ne tudna a földnek okszerü elkészitése mellett, ugyan annyit egy tanult ember előállitani, ha nem többet?!

Igy kevertessen csak a tulajdonos egypár hold földet 3′ mélyen, mely munka körül 60 frt jöhet egy hold után, trágyáztassa azt meg erősen, s vesse el lóherével zsinór után 2′ távol sorokban. Az első kaszállás után hintesse meg ezen lóherést holdankont 10 mázsa apró trágyával, s azt jól bekaparitatván, s a 2-ik kaszállás után pedig ½ mázsa guanóval, vagy annak hijában apró trágyával, mely ismét bekaszállandó, a 3-ik kaszállás után továbbá öntöztesse meg ekként kezelt lóherését hig trágyával, és igy várhat már az első évben 20 mázsa termést, midőn az a 2-ik évben már közel 100 mázsa termést adand, Es az ekként készitett lóherése 20 és több évekig fog neki ezen mérvben termelleni, midőn a szokásosan

*) Itt nem jogi szempontra áll értekező ur, azért ugy határozza meg a haszonbért mint czéljára alkalmas.

*) Véleményünk szerint, ez nem egyedül oka a haszonbérrendszernek hazánkban. Haszonbérrendszert mondtunk? Valljuk meg ez még sem az mint most üzetik.

---

nek saját kezük aláirásával hitelesittetett. Máté azután a császárhoz ment, innét küldözgette leveleit a Pozsonban unatkozó királyoknak, kik a bibornok irataival meg nem elégedvén, küldött követeik által tudni kivánták eljön-e a császár vagy nem? igy járt egyik követ, a másik után, a császár pedig lassan haladott Bécs felé, előre küldvén Kázmér bradenburgi határgrófot számos lovakkal, lovasokkal stb. mire tiszteletből a két király is saját embereiből három követet küldött Bécsbe.

Máté a német főurak, herczegek, érsekek st. kiséretével előre jött 8-ik jul, — 10-én maga a császár két napig pihenvén Bécsben. Itt fogadta a két király követeit s válaszolt Motta spanyol szónok által a pécsi püspöktől a török ellen segedelmet kérő beszédre; azután követeket küldött Ulászlóhoz, ki Köpcsénybon és Zsigmondhoz, ki Haimburgban tartózkodott, hogy a királyokat Bécsbe kisérjék, maga 15-ik jul, Trautmansdorffig ment eleikbe s Hart nevü erdőnél megállapodott szabad ég alatt; a császár kisérete igen fényes vala, nemkülönben a két királyé is; a mint a két fejedelem a császárhoz ért, ez kezét nyujtá nekik, az ifju Lajos lóháton köszönté, de sokan voltak, a két király emberei között, kik Bécsbe menni vonakodtak; Zsigmond előre bocsátván, hogy többen azelőtt a császárt mint ellenséget irták le, ő mindamellett bizik benne, ki tehát ő benne (a lengyel királyba) bizik, jöjjön vele Bécsbe, a ki fél, maradjon hátra; — igy biztatja Ulászlót is.

A bevonulás Bécsbe eltartott egy nap, a fogadtatás császári volt, a magyar király a császári várba, Zsigmond másutt szállott le.

Julius 19. gyültek össze mintegy százan a császárnál, ki előtte való nap drága ruhákkal ajándékozta meg Lajost, Annát és a lengyel királyt. A császár beszéde a két királyt igen meghatotta, ezek nevében ékes szónoklattal felelt az esztergami érsek; most egymásra következtek a vigalmak s ezekben a kölcsönös ismertetések Lajos Anna és Mária között. Első par tánczolt Lajos Anna nővérével, második Mária Vilmos bajor herczeggel stb. a mulatság tiz óráig tartott.

Azután két napig tartottak a házassági tanácskozmányok tovább két óránál délután, mig végre.

Magdolna napján az eljegyzés megtörtént. Azmit Cuspinian csak felületesen emlit „Caesar cum regibus ac consiliariis secretiora quaedam tractavit in privato, quae referre non est operae pretium" talán nagyobb horderejü, mint minden egyébb formaság, disz, parádé, hatha éppen ezen „secretiora" a gordiusi csomó, melyet feloldani történetiróinknak meg nem engedte, az intriguans fatum, — mert az idézett szavak után tüstént következik „Tum accersita Anna, eam Corona aurea donavit (Caesar).... (§. 14. Joan. Cuspin. Diarium.)

Mellőzzük a Bakács által végbevitt eljegyzés szertartásait a lakodalmi ünnepélyeket, különféle játékokat, — csak a császár határozatát irjuk még ide melyet Cuspinian a királyok és egybegyültek jelenlétében latin és német nyelven felolvasott, mi a latint választottuk (a házassági szerződést l. Sambuc toldalékának 838 lapj.) — a határozat szavai.

„De mandato Sacratissimae Caesareae Maiestatis, ex Serenissimorum Uladislai et Ludovici Hungariae et Bohemae, ac Sigismundi Poloniae regum. Notum sit universis, quod ad laudem Omnipotentis Dei, et gloriosae virginis Mariae, et totius Curiae Coelestis, nec non ad incrementum et Conservationem totius Reipub. Christianae, et praecipue regnorum, dominiorum, et Subditorum suorum inter se inierunt Contractarunt, Concluserunt, et Confirmarunt, veram Sinceram, et inviolabilem atque firmam Concordiam amicitiam, unionem et intelligentiam Confoederationis perpetuae et indissolubiliter duraturam. Ad mutuam protectionem et defensionem contra eorum hostes quoscunque, et praesertim contra hostes infideles et ad hostium suorum futurorum perniciem. Et quo magis Unio haec inter eos Stabiliatur, ultra necessitudinem, quae alias inter haereditates eorum intercedit, etiam novam affinitatem, et Connubia inter se et Nepotes, et liberos eorum Contraxerunt. Quod felix, faustumque Maiestatibus praefatis regnis, et dominiis eorum sit. Amen.

WERTLER MÁTYÁS.

(folytatása következik.)

szélesen vetett lóherés holdanként alig mutathat 36 mássa maximumot. — Ha pedig a lóherésből pénzjövedelmet akar látni, adja csak ki apró, néhány □ öles figurákban a kaszállást, mint ez Stanitsis mezővárosban Bácsmegyében báró Redl teszi, vagy hagyja meg az egyik kaszálást magnak, s küldje Pestre a kertészeti csarnokokba, tapasztalni fogja, hogy évi termése a föld értékénél tul jövedelmezend, a mellett, hogy a lóherésnek a jégverés nem nagy kárára lehet.

Ugy készítessen csak jó trágyás földet, és azt vagy, ha tavassal repczéje elfagyott volna, vesse el repczeföldjét apatini 2 láb magasságu kenderrel — bizonyára fel fog hagyni a haszonbérbe adással, ha holdjától mindjár 20 és több forintot fizetnek is, és ugy mint hantjának igazi és egyenes ura, annak egész jövedelmét maga fogja huzni és élvezni, és nekem köszönetet mondani, hogy a saját kezellést oly melegen ajánlottam.

Id. rigiczai KOVÁCS JÓZSEF.

Az őszi metszésről.

„A szerencse próbálva jó"

Nyolcz éve már, hogy őszszel metszem meg a szőlőmet s miután várakozásomnak mindenben megfelelt e metszés, annyira megkedveltem, hogy ezentúl csak rendkivüli körülmények fognak ettől a tavaszi metszésre szorítani.

Mint az ismeretlen, ki a tömkelegből már egyszer saját erejével szabadult meg, hogy elvégre szélsőségekre vetemedik, ugy én is ily módon cselekedtem 1862-ben az őszi metszéssel.

Midőn az őszi metszés eredménye előttem még egészen ismeretlen volt, csak kicsinyben tettem kisérletet, tartván attól, mint mondák sokan: hogy megölöm tőkéimet. Ugyan azért szőlőmnek csak egy részecskéjét vettem metszés alá, még pedig keleti végéből egy negyed holdat. Nincs ebben más faj, mint kék kadarka és tótszőlő. Nem is fekszik magasan, védelme sincs éjszakról, de mi több karót sem látott soha, tehát pusztán, helyesen mondva: hidegen, magán áll.

Amint az őszi dér lehajtotta leveleit, hozzá fogtam a metszéshez, fürész és kertész olló valának eszközeim; 6 évesek voltak már akkor tőkéim, mind egyikén hagytam 3 csapot két, és 3-mat egy szemre. Nem a legszebben nőttek ki a csapok, mert mindegyike az elesett vesszőnek alsó szeme alatt lőn lemetszve, hogy igy ha a száraz fagy megrepesztené is, a termő bimbóban kár ne okoztassék. De e szépségi hibával én biz Isten semmit sem törődtem. Be se fedtem, fedetlen hagyám mint a vándorczigány purdéját szokta hagyni a legzordonabb télben, hogy mindent megszokjék.

E dülőcskének átellenében ugyan ennyit hagytam metszetlen, behuzattam én ezt földdel, csakhogy a legkisebb fagy ellen is védett állapotba tehessem. Tavaszszal került ez metsző késem alá, még pedig husvétnap előtti szombaton.

Midőn a tőke nedvbe indult, mindegyike egyszerre, egyidőben, egyenlően fejlődött ki. Egyike olyan volt, mint a másik. Előny vagy hátrány nem merült fel, a fürtök nagysága, mennyisége, érése közt sem volt különbség, a külön szürt must egyenlő mennyiségü czukor anyagot tartalmazott, borrá is egyformán készült el.

Látván e metszésnek abbani előnyét, hogy midőn mások a tavaszi munkálatok özönében majdnem elfuladtak, én könnyedén nyugodtan valék, gondjaim nem valának, más teendőkre fordithatám óráimat.

Igy, egyenlő tüzetességgel, egyenlőjeredménnyel is folytattam az őszi metszést, mig végre 1862-ik évben egy igazán vakmerő metszést követtem el. Alighogy bezártam szüret után présházamat és pinczémet, már is megkezdettem a szőlőmetszést, tehát nem vártam meg, hogy a dér leszedje, vagy csak meg is csipje a szőlőleveleket. A levél még azon nyers, élénk zöld volt, én irgalom és kegyelem nélkül metszettem, fürészeltem (kadarkán és tótszőlőn kivül itt más faj nincs). Be sem fődettem a tőkéket, hanem csak védtelen hagytam. Igaz, hogy e munkálkodásomnak annyi nézője volt, mint Patty-, a hires vakmerő oroszlány szelidítőnek, de nem azért nézének ám, mintha dicséretet akartak volna mondani, hanem azért, hogy bolondnak nevézhessenek titokban. Ugy kérdezé mindenki, valjon kiakarom e irtani szőlőmet. A lemetszett vesszőknek metszett végei alig voltak nedvfényesek, nem könyeztek, róluk a zöld levelet alig lehetett letépni, de tán még most is elválhatlanul ülnek helyükön.

Azt mindenki jól tudja, hogy a mult tél száraz volt, a csapok azért mégsem repedeztek meg a tőkék, nem fagytak ki, de a bimbók is életben maradtak. És most nézze meg bár ki, örömtől fog áthatoltatni szerencsés és gazdag eredményein. Reménylem, hogy e fél hold szőlő 50 akót fog hozni, daczára annak, hogy legkevesbbé egy negyede feltarolt fiatal tőkékből áll.

A többi szőlőmet később metszettem meg, t. i. midőn már leveleit hullajtani kezdék.

Két táblám van, melyek vegyes szőlőfajokból állanak mint olyanokból, melyek nem is türnek el mindenféle metszést. Ilyenek: a zöld muskotály; fekete burgundi; csacsfülü izabella, sárfehér, piros gyöngy szőlő; ságszőlő; piros czirifandli; oporto; kék klevner; petrezselem szőlő karaj; és fehér ropogós gyöngyszőlő. Ezeket ősz derekán metszettem meg, befedettem és tavaszkor oly szépen fejlődtek ki, hogy most már másodszor kellett megkötöztetnem. A jobban kifejlődött tőkék tele fürtökkel, a piros ropogón és az izabellán megolvashatlan mennyiségü fürtök léteznek. Tehát nem csakhogy könnyitve lőn tavaszi munkálatom, de termésre is magasabbra számitok, mint tán számithatnék, ha tavaszszal tettem volna meg a metszést.

Az olasz riesling, a chassela rouge, Chasse la crocant (piros és fehér gyöngyszőlő) szőlőtábláimat szinte őszszel metszettem meg: és nézze meg bárki, örömre kell gerjednie életre valóságukon és azon termés felett, melyet huzhattak életüknek negyedik évében.

Megkell említenem, hogy az őszi metszőknek fizettem 40 uj krt. 1 itcze bort, midőn a tavaszi metszőknek 60 krt. és 2 itcze bort kellett fizetnem.

A szőlővesszőket természetesen fagy nem érte, ezeknek egyrészét eladtam, egyrészét pedig kevékbe kötöztettem, pinczébe hánytam egy halomra mint szokás a kukoricza kévéket vagy a zsuppot, s tavaszszal iskolába ültettem, melyek jelenleg igen gyönyörüen virulnak, mintegy kívánkozva ajánlkoznak a vevőknek; vagy 18 ezerre mehe[illegible] iskolába rakottaknak összes száma, melynek [illegible] olaszrisling, más része nemes fekete kadarka, oporto, sárfehér, zöld muskotály és vegyes asztali szőlőfaj.

Ha valakinek igen tetszenék e fajokból, szolgálhatok sima és 2 éves gyökeres vesszőkkel is, melyekből a simavesszőnek 1000-re tiz osztrák forint, a 2 éves gyökeres vesszőnek 100-za 2 frt 50 kr. ide nem értvén az [illegible] és szállitás költséget.

A mennyit én az őszi szőlőmetszésből tanultam, az mindenkor elegendő arra, hogy ettől soha se álljak el, és fünek-fának egyiránt ajánljam. Majd adandó alkalommal visszafogok menni a metszésre és okkor többet is mondok e tárgyról, mert van 2 táblácskám, melyeken a hosszucsapu metszést is mégkisérlettem. A viszontlátásig.

TERSÁNCZKY.

Mohács, május [illegible] 8-[illegible].

A zord időjárás még most sem akar megszünni. E hó 5-én reggelre a légmérő 2°-va állt a fagypont alul, mi a veteményekre, a fák gyenge kihajtásaira károsan hatott. A buda s téliöltönyök még [illegible] szolgálatot tesznek, a lakószobákat [illegible] többnyire fütve találjuk; e sajátságos körülmény annál [illegible] több, mivel a mult ősz óta a 8-ik hónapon át fütjük már szobáinkat. Tán nem lesz fölösleges figyelmeztetni megyeszomszédainkat, hogy a kiknél sok bor hever a pinczékben, az eladásnál, t. i. idegen borkereskedők irányában kövessé óvatosak legyenek, mert könnyen megis csalódhatnak. A Duna Magyarországnak ez a büszke fő-folyama biz sok féle embert hoz ide vidékünkre, válogatni lehet bennük tetszés szerint, mint piaczon a tojást. A kinek valami baja van, természetesen nem egészségi szempontban, hanem anyagilag nyomja valami a baloldalát, menjen ki a Dunapartra, ott bizonyosan [illegible] talál. Nehány hét előtt, mint alkalmilag [illegible] említém, vidékünkön néhány borkereskedő nagyon vette a bort, az áprilisi fagy következtében az árt elfogadólag javitva ahol csak kaphattak, föl is szedték mind.

A népnek tetszett a kedvező ár, s nyakra-főre sietett borán tuladni; de nagy volt meglepetése, hogy midőn a pénzért jöttek ide a borkereskedőkhez, ezeknek csak hült helyét találták. Vagy ezer akó maradt igy fizetetlen, de a hatóság közbevetése által az érdekelt felek annyira megnyugtattattak, hogy az elutazott kereskedőket a pesti kapitányi hivatal őr-kiséret mellett az itteni birósághoz leszállitatta. A további eredmény még nem tudható.

KUGYERAY.

Helyreigazitás.

Zala-Egerszeg, 1864 május 6-án.

A „Zala-Somogyi Közlöny" 13-ik számában — Tuboly Viktor ur, az itteni „Müked velői előadást" elemezvén, az igen méltányos dicséret közben azon hibát követte el, miszerint a tudva lévő szent czélból vállalkozó müked velők neveit jelezve, valóságos szinészek irányában követni szokott modoru birálatba bocsátkozott, s mi több: az egyik szindarabot „h a t á s t a l a n"nak jellemzé. *)

A zala-egerszegi müked velőknek minden kritikán felül emelkedett nemeslelkü tagjai mind olyan köztiszteletben és tekintélyben álló urhölgyek, és férfiak, kik dicséretet nem igényelnek, Tuboly Viktor urtól pedig el nem fogadhatnak; ők igen bő jutalmat éreznek annak tudatában, hogy játékszini előadásaikkal — szükölködő felebarátjaik nyomorának enyhitésére eddigelé mintegy 490 forintokat szerezhettek.

A fennebb érintett „h a t á s t a l a n" szóra nem találunk hevenyében más kadencziát, mint „tapintatlan".

Kár volt Tuboly Viktor urnak nem ügyelni arra, miszerint, ha a neki nem tetszett „K é n y t e l e n j ó s z i v ü s é g" czimü szindarabnak szabatos előadása ötet nem hatotta is meg, de a bonne fellépett egyének mindenike, különösen egy magas állásu urhölgy a néző közönség előtt gerjesztett annyi figyelmet, hogy Tuboly Viktor ur a megbántó „h a t á s t a l a n" szót — „t a p i n t a t l a n u l" ne alkalmazza.

Többen.

*) E kifejezés nem vonatkozhatik véleményünk szerént az előadásra; inkább a darab belbecsére irányul. Mert lehet az előadás jó összevágó kerekded, müvészi is, a darab maga még is rosz, vagy legalább nem olyan mely hatást gyakorlana. Mi megvaljuk a hatást kereső darabok legtöbbjét azért nem kedveljük mert a való költő nem vadászhat hatást, ez czéljában nem feküdvén. Ime itt egyik kulcsa a mai dramaturgia ephemer voltának.

Jegyzőkönyve a gazdasszonyi tárgyak biráló választmányának.

Elnök: gr. Batthyányi Zsigmondné.

Biráló tagok: Botka Mihályné, Báthor Gézáné, Halasyné, Gaal Károlyné, Botka Jánosné, Garger Vitusné. Jegyző: Szily Dezső.

A gazdasszonyi tárgyak kiállításának megbirálására kiküldött választmány a következő tárgyakat itéli dicséret- és jutalmazásra méltóknak:

A sütemények közöl: Hertelendy, Bogyay Leontine kenyérért 1-ső rendü dicsérő oklevelet. — Bessenyey Hertelendy Antonia, kenyérért d. okl. Báthor Inkey Szidonia kalácsért 1 darab aranyat. Báró Puteanyné, kalácsért d. okl. Botka Mihályné, kalácsért d. okl. Deurbányi Riza k. a., elismerő okl. Bessenyey Hertelendy Antonia, pereczért d. okl. Haidon Erzsébet, kétszersültjeért d. okl. Bucsák Amalia, czukor salamiért 1. rendü d. okl. Bittermann Eleonora, tortájáért 1 db. aranyat. Griss Paula, tortáért d. okl. Horváth Marcsa k. a., piskotaért d. okl. Bessenyey Ernőné, czukorrudacskákért d. o. Koller Szily Iza, tarhonyáért 1 db. aranyat. Sali Caroline, levesbe való tésztáért dicsérő oklevél. Koller Ignácz szentgróthi plébános, kétszersültjeért d. okl. Gróf Batthyányi Zsigmondné, pástétomért 1 db. aranyat. Gr. Batthyányi Zsigmondné 4 rendbeli tortaért d. okl. Inkey Kázmér, pogácsáért d. okl. Talabérné, és Sz. Péter uri plébános süteményért d. okl. Gr. Pejachevics Mária tortáért d. okl. Báró Mikosné összes süteményért d. okl.

Husnemük osztálya: Inkey Kázmér, sonkáért d. okl. Báthor Inkey Szidonia, sonkáért d. okl. Balon József, nagy kolbászért 1 db. arany. Fodor Lenárt, sonkáért nagysága miatt d. okl. Gr. Batthyányi Zsigmondné, sültjeiért d. okl. Gr. Pejachevics Mária, sült pujkaért d. okl. Nedeczkyné asszonyság fogasért d. okl. Szigligeti, Kulcsárnő zsirért 1 db. arany.

Szeszek és eczetek és czzeli készítmények osztálya: Botka Mihályné, eczetért d. okl. Botka Jánosné, eczetért d. okl. Hertelendy Leontine, ibolya eczet d. okl. Bezerédy Lajosné, citronen nanciért d. okl. Hencz Ilona, eczetes ugorka d. okl. Bessenyey Ernőné, eczetes ugorka és paprikáért dics. okl. Gróf. Festetich Györgyné, eczetért d. okl. Bucsák Amália, zöldségbefőtje d. okl.

Befőttek osztálya: Botka Lászlóné, befőttért d. okl. Csányi Melanie és Lenke, k. a. curassauért d. okl. Gr. Festetics Györgyné, czukor gyümölcsért 1 db. arany. Hertelendy Leontine, befőttért d. okl.

Gyümölcsök osztálya: Szabó Sólyey Emilia, almáért 1 db. arany. Keményfi Julia, almáért d. okl. Gr. Puteanyné, spárgáért d. okl. Dombay Bezerédy Antonia, spárgáért d. okl. Gr. Batthyányi Zsigmondné, idei burgonyáért 1 db. arany. Gr. Pejachevics Gábor carfiolért d. okl. Névtelen, aszalt gyümölcsért d. okl. Széll Julia, birssajtért d. okl.

Vásznak osztálya: Szüts Szily Vilma, damaszkja 1 db. arany. Koller Szily Iza, damaszkja 1 db. arany. Ring István, damaszkja, 1 db. arany. Nedeczky Glavina Róza, sávolyért d. okl. Gr. Batthyányi Zsigmondné, lenfonál d. okl. Bessenyey Mari k. a. fehér varrás d. okl. Kollár Jánosné, fonálért d. okl. Szabó Sélyei Emilia, lenfonálért 1 db. arany.

Szappanok osztálya: Hertelendy Imréné, szappanáért 1 db. arany. Szokeres Józsefné szappanáért d. okl.

Hirek és események.

△ A pünkösdi ünnepek — szép idő kedvezése mellett folytak le, vasárnap ugyan kissé borus hideg, de hétfő, egyike volt a legszebb májusi napoknak. Mulatság, jókedv nem hiányzott.

△ A homokkomáromi bucsu — máj. 15-én — népes volt ugyan, de még sem volt oly látogatott mint más években — Ft. Könye Alajos ur, k. r. tanár tartott kenetteljes beszédet az ájtatos hivekhez. Litánia után — szokás szerint — elkezdődött a borozás s ennek következése a részegség, végre verekedés — oly nagy mérvben, hogy dorongokkal verték egymást agyba-főbe. Sokan, gyönyörűen illustrálták Pünkösd vasárnapját s a b[illegible] fájdalom — véres fejekkel.

△ Mily kellemetlenek voltak május első napjai ép oly szép időnek örvendhetünk most — a vetések rétek buják — sokan kaszálták is rétjüket takarmány végett; mert van remény, hogy a széna kaszálásig még megnő a fü.

△ Wajdits József könyvkereskedését, a legujabb irodalmi termékekkel, ugy nyomdáját is ujolag

felszerelte s képes a t. közönség igényeinek bármely tekintetben megfelelni.

△ Telhetetlen gégék. — Egy itteni bormérdében — két fiatal iparos segéd egy-két óra alatt 22, mond: huszonkét itczo bort ivott meg — ebből látszik, mily elömenetelt tesznek sokan az — ivásban.

△ A szepetneki község lakói jó geschoftet üznek a kis-kanizsai határban lévő homokkal, annyit hordanak el a mennyi csak nekiök tetszik, minden szekér fordulatért — 80 krt fizet az illető, melyből Kanizsa város pénztárába egy fillér sem kerül, pedig jó és kellő is volna, hogy ez ellen óvás tétetnék, a községi pénztár javára, de különben is Szepetneknek nincs joga a kanizsai határt bitangolni. Az a nyiresi csősz épen nem vakulna meg tán, nem csak a homokba rejtekezett poczokos nyulakat lőné meg, hanem meglátná egyszersmind a homok tolvajokat; formalis országutat csináltak már a Szepetnekiek. Ki nem hiszi s akit érdekel, az megnézheti. *(Beküld.)*

△ Az uradalmi sörházban hatalmas sört főznek tartunk tőle, hogy korán megissza a nép s majd ismét a régire kerül torkunk.

△ A keleti marhavész nem terjed.

△ A szőlőnek gyenge hajtásai elfagyván a korai faj uj életre kelt s hajt javában, ugy látszik, nem leend oly nagy a veszteség, mint feltételozni lehetett.

Kaposvár.

* A londoni kristály palota képcsarnokának igazgatósága a művészek figyelmét felhivja a rendezendő nyári kép-kiállításra. Tudatja egyszersmind, hogy a kép-kiállítás mig évről évre nyert kitorjodés-, és művészi becsben: a közönség érdeklődése, mint a látogatás és előadásokból látható, vele egyenlően növekedett. 1. a legjobb olajfestmény, történeti vagy alakrajz jutalma 60 giné; 2. más tárgyu legkitünőbbé 40 g.; 3. legjobb vizfestésé 20 giné; 4. egy franczia művész legjobb képeért 40 giné jár; 5. más külföldi legjobb képeért 40 giné. Mindenkinek tér hagyatott — csak pályázni kell!

* Német fogorvosok központi egyesületének ötödik évi ülése, mely mult nyáron Frankfurtban tartatott, több mint 100 szakértőből állt, a kérdésre: „A fogra káros befolyással van-e a czukor és dohány?" ily választ adott, hogy fognak dohány nem árt, czukor azonban körülményekhez mért káros befolyást gyakorolhat. Moleschott, az ismert physiolog, ellenben a nézetben van, hogy czukor a fogra nemcsak ártalmas, sőt hasznos is. — És valóban én is ismerek egy practicus öreg orvos urat, ki tört fehérczukrot ajánl fogpornak.

* Savoyai Cluses-ben az órás iskola ujra szervezetett. Ez intézetben elméleti és gyakorlati oktatás adatik az óra készités mesterségében, még pedig ingyen. A tan-folyam két évig tart. Benne tökéletesedni ohajtó munkások hat hóig nyerhetnek oktatást. Oly segély nélküli tanitványok vagy munkások, kik szorgalom és jóviseletben kitünnek, segélyezésben részesülnek.

* Az arany termelés 1847-ben 61 millio dollara becsültetett, melynek legnagyobb része Oroszország és Mexikóból került. 1848-ban Kalifornia aranybősége fedeztetett fel és 1863-ban az összes előállitás 270 millio dollar aranyat állit elő.

* Miksits Imre, a nagyhirü tudós Humboldt Sándor egyetemes természeti leirását „Koszmosz" nyelvünkre átültetti. Az egész mű 30 füzetet teend. Előfizetési ára 16 frt o. é. Ráth Mór bizománya. Különösen a német nyelvet nem biró olvasóknak eléggé nem ajánlható kedves olvasmány.

* B. Eötvöshöz a zürichi Schindler ház alföldi testvéreink részére tetemes pénzösszeget küldött, legujabban pedig 204 mázsa élelmi szert, mit a svájczi szegényebb rendü nép gyüjtött.

* A „Gazette de Lausanne" szerkesztősége szinte 1550 frankot küldött az udv. cancellariához ugyan-e czélra. Irja a „Koszoru." Somogy is tett, s hisszük fog tenni többet is.

* Eszmetársulatnál fogva felemlitjük, hogy az e czélra Kaposvárott rendezett népünnep pünkösd másodnapján tartatott meg. Az eredményt közöljük.

* Dietze Sándor és Sternberg Adolf, Arany János, „Buda halálát" németre forditják. (K.—u.)

* A győri ponyván ily czimü füzetet árulnak: „Országgyülés pokolban, vagy az Antikrisztusnak, Renannak, az ördögök által lett installáltatása Lucifer király udvarában. Irta György vitéz" (K—u.)

* Mint hirlik a törvényszékek rendezése legközelebbi kilátásba lenne. Fama volat..

* Vörösmarti minden munkáinak Somogyból szép számu előfizetői vannak. E műnek már rég kellett volna az előfizetési felhivás szerint megjelenni, de az illető rendező azt még a tavaszelőn néhány hétre relegálta, s eddig sem küldetett meg. Ez szolgáljon megnyugtatásul a joggal nyugtalankodó előfizetőknek. Nem is tudjuk megmagyarázni honnan vehet valaki magának annyi praerogativát, a közönség türelmét kényének alárendelni, még pedig elég cathegorice.

* Mult számunkban irtuk: hogy a közbátorság a május 1-rei reggelen Hetesen megjelent fegyveres rablók által megzavartatott.

Bővebb tudósitás folytán olvasóink megnyugtatására csak azt tesszük még hozzá, hogy ezen rablók közül 4-en elfogattak, s kitünt, hogy mindnyája helyt álló földmives és pásztor ember, kik dilettantismusból a nyaktörő vállalatok közül kisérletet — elég szerencsétlenül — tettek. Ehez adhatjuk még, hogy a tulajdonképeni rablóbandák megyénkben már kiirtvák, s ha itt-ott mégis egyes erőszakoskodások előfordulnak, azok mindig helytálló de erkölcsben süllyedt telkes földészek vagy kanászok által követtetnek el. Azonban az előforduló esetek csak mindinkább gyérülnek.

* Ugyancsak mult számunkban közöltük Somogymegye főispánjának, ő mltságának, Mérei Károly urnak a központi főbiróhoz intézett hivatalos levelét. Ambár magából a leiratból világos az, hogy ő mltsága bizonyos érdeklettek gyengeségét igen nagy kimélettel, nyilvánvalóvá tenni nem akarta, mi még is nem tehettük azt programunknál fogva, hogy tudomásunkra esvén, az illetőknek a XIX. század derekán feltünő gyengeségök, azt egészen ignoráljuk. Nem pedig azért, mert a számosan köztünk lakó izraelita polgártársaink és testvéreink önérzetén köztudomás szerént oly sebüttetett, hogy arra legjótékonyabb irként főispán ur ő mltságának igazán a civilisatio szellemétől át és áthatott intézvénye szolgálhatott egyedül. Sokan különféle fogalmi kört képeznek a civilisatio felől, mi ennek olajfestéséül hisszük mindenekelőtt, hogy minden ember ember, s mint ilyen testvér, kiket a szeretet lánczának kell egymáshoz kapcsolni. Mennyivel inkább kell igy állani a dolognak ott, hol közösségben, egy társalomban, in civitate, élünk. Az ő ügyök mienk, s viszont a mienk övéik.

Ha az illető elöljáró urak — mint hinni szeretnők — csak elhirtelenkedve sugallatok után indultak is, azt tartjuk, hogy a városunkbani közvéleménynyel épen nem találkozhattak; mert Kaposvárt eddigelé még a civilisatio iránt fogékonynak tapasztalván, nem tehetnők fel tévedés nélkül róla, hogy a kérdéses himlőoltási ügyben eddigi nyilvános életével oly homlokegyenest ellenkezőn gondolkoznék.

* Hagelmann Károly hirszerint az ujonan épült gymnasium egy bolti helyiségében az eddiginél nagyobbszerü könyvkereskedést szándékoznék nyitni. Szivünkből ohajtjuk: ugy legyen. E részben eddigelé megyeszerte sem dicsekedhetünk.

Nyilt posta.

„Neveljünk" A prosának is megvannak saját formái, melyek nélkül élvezhetlen. Fő jellege, hogy az elméhez kiván szólni. Az elme azonban szoros logikai rendet követel, hol ez nincs ott rhapsodia lehet, abból pedig nem nevelünk.

„Mi a boldogság" Kérdi ön? Ha 5 versszakon át sem fejtí meg mi nem commentálhatjuk, kivált szerkesztő létünkre épenséggel nem ismerhetjük. Különben nagyon is szagol a „Le Manditi" után, s mi ily poetai nihilismusnak barátai nem vagyunk.

„Küldetünk" A socialis élet, kivált hazánkban, a politikai nézetek benyomásait elfogadja. S ha a socialis térről akarunk politikai reformot, intézni, ugy Széchenyi szellemével kell birnunk. Ön nem bir azzal, de mindenek felett éljen be magát törvényeink és nemzet életünkbe, tisztázza elveit, aztán tanitsa a világot Ez is nihilismus. Van ez ugy a költészet mint politikában.

„Álmaim" Talán a jutai erdők czigányainak egyike megfejtené. Mi nem értjük.

Kr . . . sz. János urnak. A Kisfaludy társaság pártoló dije évenként 4 frt. Szivesen látjuk a pártolók táborában. Még van idő. —

„Szereti a hal a vizet" Lapunk nem viz, hizelgünk magunknak.

Eszterág Ivánnak. Reméljük, hogy a nyugalom után jó reggelt kivanhatunk, s a nap folytán egy táviratot vesszünk még Chinából.

Felelős szerkesztő: ROBOZ ISTVÁN.

Gazdasági tudósitások.

Nagy-Kanizsa, máj. 18-án. A gabnakereskedelemben lényegesebb változások nem történtek, az árak következőleg viszonyulnak: Buza 4 frt 50—90 kr. Rozs 2 frt 90 kr—3 frt. Árpa 2 frt 60—80 kr. Zab 2 frt 10 kr. Kukoricza 2 ft 90 kr—3 frt. — Bor kérdés nélkül. A többi termények is csak gyéren keresztetnek.

Tudósítás.

Alulirottnál, —mint cseléd szerző- és ajánlónál — jelenleg két jómagaviseletü, a erkölcsös szobaleány van — kik minden pillanatban szolgálatba állhatnak. Egyuttal ajánlja szolgálatát a cselédszerzésben.

Bővebb tudósitással szolgál alulirott szállásán. Levélben ugy, mint szóval.

Tisztelettel

Szalay Krisztina.

Keresztutcza Nro 85.

A város által engedélyezett szállóhely szolgálat kereső nők s ámára.

Avis!

In der am 18. April d. J. beendeten Hauptziehung hiesiger **Geld-Lotterie** haben folgende Nummern folgende Hauptpreise gewonnen: **No. 664 fl. 104,000, No. 13,022 fl. 100,000, No. 18,459 fl. 50,000, No. 3,637 fl. 30,000, No. 4,632 fl. 20,000, No. 11,933 fl. 15,000, No. 18,663 fl. 10,000 etc.**

Die nächste Ziehung der von hiesiger Regierung garantirten

grossen Geld-Verloosung

beginnt am 25. Mai 1864, wozu 1/1 Originalloose zu fl. 6 Oest. Whrg., 1/2 zu fl. 3 und 1/4 zu fl. 1 50 Nkr. gegen Einsendung des Betrags durch unterzeichnete Staats-Effecten-Handlung zu haben sind. Diese Lotterie enthält ebenfalls die nahmhaftesten Gewinne von **fl. 200,000, 100,000, 50,000, 30,000, 25,000 20,000, 15,000, 12,00, 10,000 etc.**, wodurch schon Mancher in grossen Wohlstand versetzt wurde, weshalb dieselbe einem spiellustigen Publikum auch sehr zu empfehlen ist.

Gefällige Aufträge hierauf werden prompt und gewissenhaft ausgeführt und die Gewinnlisten den Betheiligten unentgeltlich zugesandt. Man beliebe sich dahorbaldigst zu wenden an

Johann Georg Lussmann jr.
in Frankfurt am Main.

Hirdetés.

Méltóságos gróf Jankovich Gyula daruvári uradalma (Slavonia) részéről közhirré tétetik — hogy a fennt nevezett uradalomban két őrlő malom, az egyik alól, a másik felülcsapó, tartasson épitve jókarban — kert, föld és a gátok fentartására szükséges terekkel ellátva — nemkülönben korcsmáltatási és pálinka árulási jogok épületekkel és azok nélkül. — Julius hó 16-án, nyilvánosan eladatnak, a venni szándékozóknak szivesen ad felvilágositást a tisztartóság Daruváron.

Am 31. Mai d. J.

Ziehung des Grossherzoglich Badischen

STAATS-EISENBAHN-ANLEHENS

mit Haupttreffer von fl. *40,000 35,000 15,000, 12,000, 10,000, 5,000, 4,900, 4,000, 2,000, 1,000, 250, 75, 48* niedrigster Gewinn, welchen jedes obligationsloos erlangen muss.

Am 1. Juni d. J.

Ziehung des allerneuesten Oesterreich.

STAATS-ANLEHENS VON 1864

mit Haupttreffer von fl. *250,000 220,000, 200,000, 150,000, 50,000, 25,000, 20,000, 15,000, 10,000, 5,000, 2,000, 1,000* etc. *135* niedrigster Gewinn, welchen jedes Obligatl. erlangen muss.

Eine Glücksnummer zur Ziehung des Badischen und eine zur Ziehung des Oesterr. Staats-Anlehens kosten zusammen nur fl. 3 Oest. W., — 3 Badische und 3 Oest. kosten fl. 8., — 6 Badische und 6 Oest. kosten zusammen nur fl. 15. Oest. W. — Eine einzelne Glücksnummer, sowohl zur Ziehung des Badischen, als auch des Oest. Anlehens kosten fl. 2. Oest. W. per Stück.

Gefällige Aufträge hierauf bittet man unter Beifügung des Betrags in Banknoten baldigst an unterzeichnete Staats-Effecten-Handlung zu richten, welche auch jedem Betheiligten die Ziehungslisten zusendet.

Adolf Beuschl.
in Frankfurt am Main.

Halál és vész minden férgeknek!

Bizonyos halál. Csalhatatlan irtószer

patkányok, egerek, poloskák és svábbogarak kiirtására,

mely szert alulirt bátorkodik a t. cz. közönség figyelmébe ajánlani. Alulirt az általa feltalált **irtószerének** sikere felől képes, ugy magánosok, mint államhatóságok által kiadott bizonyitványokkal magát igazolni, minélfogva számos megrendeléseket remél.

Ezen szer 10 évig is eláll és mégis sikeresen használható.

Kapható **Nagy-Kanizsán** egyedül csak **Fesselhofer Józsefnél.**

Ára egy bádogszelenczének, mely Riess Guttmann névpecséttel van ellátva, magyar és német használati utasitással együtt 1 frt 10 kr. o. é.

RIESS GUTTMANN, vegyész és szabadalom-tulajdonos.

Wajdits József kiadó lap- és nyomdatulajdonos Nagy-Kanizsán.